

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ 2012

Kannen kuva: John Nurmisen Säätiön tunnus on John Nurmisen yhtiön vanha liikemerkki, jonka arkkitehtuuritoimisto Lappi-Seppälä & Martas kehitti talvisodan jälkeen. Idea liikemerkillä saatiin John Nurmisen Elsa-sisaren 1930-luvulla kutomasta raanusta, jossa esiintyi pursi sekä teksti "Älä välit! Ann' Nurmise välittä." Symbolin teksti muistuttaa huolintayrityksen raumalaisista juurista ja on jäänyt osaksi suomalaisen mainonnan historiaa.

Meriantiiikkikokoelman helmi on höyrylaiva *Inkeri Nurmisen* kapteeninsalonki vuodelta 1892. Korean kattoikkunan eli skailetin kautta saatiin laivan peräosassa sijainneeseen salonkiin valoa.

MAX EDIN

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN VUOSIKERTOMUS 2012 JA TOIMINNAN KUVAUS

Toimitus: John Nurmisen Säätiö
Graafinen suunnittelu ja taitto: Tommi Jokivaara
Painopaikka: Edita Prima Oy
Edita Prima Oy on tukenut John Nurmisen Säätiön toimintaa
painamalla tämän vuosikertomuksen.
Kuvat: John Nurmisen Säätiön kokoelmat

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ on perustettu vuonna 1992 Juha Nurmisen aloitteesta vaalimaan suomalaisen merenkulun ja merihistorian kulttuuriperintöä. Säätiön tarkoitus on avata ja tehdä tutuksi Itämeren merkittävää kulttuuriperintöä paitsi asiantuntijoille myös suurelle yleisölle.

John Nurmisen Säätiön kokoelma koostuu meritaiteesta, meriantikista, antiikkikartoista ja merenkulkuun liittyvästä esineistöstä. Säätiö on järjestänyt meriaiheisia näyttelyitä ja julkaissut merihistoriaan ja meritaiteeseen liittyviä kirjoja jo kahden vuosikymmenen ajan.

Suomalaisen merenkulun ja merihistorian kulttuuriperinteen vaalimisen lisäksi säätiö tekee myös ympäristönsuojelutyötä Itämeren hyväksi. Säätiö laajensi toimintaansa ympäristönsuojeluun vuonna 2004 Juha Nurmisen lahjoittaman alkupääoman turvin. Tällöin säätiö käynnisti toisena toimintalinjanaan Puhdas Itämeri -ympäristöhankkeet. Hankkeiden tavoite on vähentää Itämeren rehevöitymistä sekä pienentää Suomenlahdella tapahtuvan öljyonnettomuuden riskiä.

SISÄLLYSLUETTELO

Hallituksen puheenjohtajan tervehdys	4
Asiamiehen alkusanat	6
Vuoden 2012 päätapahtumat	8
John Nurmisen Säätiön hallitus ja henkilökunta	10
MERIHISTORIAN TOIMINTALINJA	
Kokoelmat, näyttely- ja julkaisutoiminta	15
Merihistorian toimintalinja vuonna 2012	21
MERIYMPÄRISTÖN TOIMINTALINJA	
Puhdas Itämeri -hankkeet	28
Rehevöitymistä vähentävät fosforinpoistohankkeet	29
Hankekohteet ja niiden valintakriteerit	31
Fosforinpoistohankkeet vuonna 2012	32
Tankkeriturva-hanke	46
Tankkeriturva-hanke vuonna 2012	47
Tuurillako ne laivat seilaavat? <i>Thomas Erlund</i>	50
Ympäristökasvatus ja vaikuttaminen	52
VARAINHANKINTA JA TUKIJAT	
Puhdas Itämeri -hankkeiden varainhankinta ja tukijat	55
Kestävää kehitystä Fortumilla. <i>Heli Antilan haastattelu</i>	61
Club Itämeri 2012	63
TILINPÄÄTÖS 2012	
Tuloslaskelma	67
Tase	69
Liitetiedot	71
Ote John Nurmisen Säätiön säännöistä	78
Yhteystiedot	79
John Nurmisen Säätiön vuosikertomuksen ekologinen jälki	80

HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJAN TERVEHDYS

Juha Nurminen Puhdas Itämeri -konsertissa 26.2.2013

ITÄMEREN KANNALTA vuoden 2012 paras uutinen oli Luoteis-Venäjän Kingiseppissä sijaitsevan Fosforitlannoitetehtaan päästöjen leikkaaminen. Lannoitetehtaan asiantuntijat rakensivat kevään 2012 aikana järjestelmän, jolla saatiin vuodenvaihteessa 2011–2012 ilmitulleet ennätyskalliset suuret fosforipäästöt kuriin. Nyt runsas vuosi vuodon paljastumisen jälkeen voidaan todeta tilanteen olevan hyvissä kantimissa. Yhteistyö EuroChemin ja säätiön välillä on sujunut hyvin ja yhteisen riippumattoman asiantuntijan valinta tapahtuu lähiaikoina. Säätiön rooli tapahtumissa on ollut ratkaisun vauhdittaja ja yhteistyökumppani.

Säätiön vuonna 2011 päätökseen saatu Pietarin suurprojekti ja EuroChemin toimenpiteet Kingiseppissä ovat yhdessä vähentäneet lähes 60 % Suomenlahden fosforikuormituksesta. Tutkijoiden mukaan

määrä on niin suuri, että voimme odottaa myönteisiä vaikutuksia Itämeren tilaan jo lähivuosien aikana.

Myös Varsovassa kannetaan pitkäaikaisen ja hyvän yhteistyön hedelmää. Säätiöllä ei ole ollut varsinaista hanketta Varsovassa. Vuonna 2009 solmittu aiesopimus ja valmistunut esiselvitys sekä jatkuva dialogi kaupungin kanssa myötävaikuttivat kuitenkin ratkaisevasti siihen, että vuoden 2012 aikana valmistuneessa Czajkan puhdistamossa tehdään nyt Itämeren suojelukomission HELCOMin suosittelemaa puhdistustulosta. On oleellista, että pääkaupungin esimerkkiä seurataan myös keskisuurilla ja pienillä puhdistamoilla. Pelkästään Puolan jätevesien puhdistaminen HELCOMin suositusten mukaisesti leikkaisi Itämeren fosforikuormaa yhdellä kuudesosalla HELCOMin asettamasta 15 000 fosforitonnin

tavoitteesta. Ei ole liioiteltua sanoa, että Puolan jätevesien puhdistus on Itämeren kohtalonkysymys.

Edistysaskeleista huolimatta meillä on vielä paljon työtä. Erityisen hälyttävää on, että vastaavanlaisia lannoiteteollisuuden jätekipsikasoja kuin Kingiseppissä löytyy muualta, muun muassa Puolan ja Liettuan rannoilta. Aikapommi siis tikittää. Näihin kuormitajiin on puututtava samalla tarmolla ja ripeydellä kuin Kingiseppissä. Tätä kirjoittaessani ei vielä ole varmaa, minkälainen rooli säätiöllä mahdollisesti on tässä, mutta emme aio seurata sivusta tekemättä mitään. Kuten Kingiseppissä, tässä on paikka hyvälle yhteistyölle mm. ympäristöministeriön ja HELCOMin kanssa.

Työtä riittää vielä vuosien ajaksi. Kuten joka vuosi, myös tänä vuonna arvioimme hallituksessa uusia hankkeita, joissa me mahdollisesti voisimme olla mukana parantamassa Itämeren tilaa. Kulttuurin ja musiikin avulla voi myös viedä viestiä eteenpäin – tätä kirjoittaessani olemme juuri järjestäneet ensimmäisen Puhdas Itämeri -konsertin Helsingin Musiikkitalossa Valeri Gergijevin suurenmoisen pro bono -lahjoituksen innoittamana. Aika näyttää, oliko kyseessä kertaluontoinen onnistuminen vaiko ehkä uusi konsepti meremme suojelutoimien vauhdittamiseksi.

Merikulttuuripuolella saimme viime vuonna jälleen sykähdyttävän tunnustuksen, kun Antto Leikolan *Nor-susta Nautilukseen* valikoitui Tieto-Finlandia -ehdokkaaksi. Seuraavaksi julkaisemme jatkoa *Kustaa III ja Suomenlahden taistelut* -teokselle, kun tämän vuoden syksyllä ilmestyy teos ”kauhiasta Oolannin sodasta.” Heinäkuussa juhlistamme maailmankartan historiaa monin tavoin, muun muassa kansainvälisen kartografian historian konferenssin yhteydessä.

Annamari Arrakoski-Engardt nimitettiin vuodenvaihteessa säätiön merikulttuurin neuvonantajaryh-

män puheenjohtajaksi. On lupa odottaa uusia avauksia ja vanhan sisällön monipuolista ja kekseliästä kierrättämistä. Haemme uudistumista samalla kun vaalimme merenkulun perintöä. On jo selvää, että merikulttuurin parista löytyy muitakin sisällöntuottajia, jotka ovat kiinnostuneita monipuolistamaan toimintatapaansa ja kanavia, joissa sisältöä jaellaan.

Merenkulun kulttuuriperintöä vaaliva säätiö on 20 vuodessa kulkenut pitkän matkan. Erityisen paljokitseeva on se väsymätön kiinnostus ja kannustus, jota saamme säätiön ystäviltä ja yhteistyökumppaneilta, oli sitten kyse kulttuurista tai Itämeren suojelusta. Kiitän monia yhteistyökumppaneitamme ja tukijoitamme, joita ilman Itämeri-työmme ei olisi mahdollista. Samoin kiitos säätiön hallitukselle sekä neuvonantajaryhmille energisestä ja innoittavasta yhteistyöstä. Myös säätiön asiamiehelle Erik Båskille sydämellinen kiitos hänen erinomaisesta panoksestaan säätiön kapteenina.

Helsingissä, maaliskuussa 2013

Merenkulkuneuvos Juha Nurminen

Hallituksen puheenjohtaja
John Nurminen Säätiö

ASIAMIEHEN ALKUSANAT

MAX EDIN

ESITÄMME JÄLLEEN edellisen vuoden tilinpäätöksen ja päätapahtumat sekä nykyisen toiminnan kuvauksen yksissä kansissa. Pyrkimyksemme raportoida säätiön toiminnasta perusteellisesti ja läpinäkyvästi noteerattiin ilahduttavasti, kun viimevuotinen vuosikertomuksemme ylsi kunniamainintaan PwC:n Avoin Raportti -kilpailussa.

Vuonna 1992 perustettu säätiö juhlisti 20-vuotisjuhlavuottaan kulttuuriperinteen vaalimisen hengessä. Lainasimme merianttiikkiesineitä ja karttoja useaan museoon ja näyttelyyn. Salon taidemuseossa oli laajempi taidenäyttely, jonne säätiö lainasi mm. parikymmentä Adolf Bockin teosta. Lokakuussa säätiö

julkaisi Anto Leikolan *Norsusta Nautilukseen – löytöretkiä eläinkuvituksen historiaan* -teoksen Luonnontieteellisessä museossa järjestetyssä kutsuvierastilaisuudessa. Teos oli jo kolmas säätiön julkaisema Tieto-Finlandia -ehdokkuutta tavoitellut tietokirja.

Vaikka säätiö saa kirjoistaan jatkuvasti kiittävää palautetta, pienimuotoisen kustannustoiminnan haasteet ovat käyneet ilmeisiksi. Kirjamyynnin tulos laski edellisvuodesta, sillä ainoastaan uutuuskirja myi hyvin. Merihistorian kulujäämä oli 126 081 euroa. Vuoden 2012 aikana säätiö teetätti esiselvityksen siitä, kuinka merikulttuurin sisältöä voitaisiin tuoda perinteisten kanavien (näyttelyt, julkaisut) rinnalla uusiin kanaviin uusilla tavoilla. Aihe kiinnosti myös muita toimijoita ja säätiön järjestämään kulttuurityöpajaan osallistui parikymmentä eri tahojen edustajaa miettimään yhteistyön mahdollisuuksia. Työ jatkuu tänä vuonna.

Vuosi 2012 oli säätiölle kohtalainen sijoitusvuosi. Tulosta rasitti kuitenkin säätiön pitkäaikaisen vuokralaisen muutto. Vapautunut tila vaati laajan remontin, jotta se voitiin pilkkoa kahden uuden vuokralaisen käyttöön.

Puhdas Itämeri -hankkeissa tavoitteet ovat edelleen samat: 2500 tonnin vähennys Itämeren vuotuisesta fosforikuormasta vuoteen 2015 mennessä ja Tankkeriturva-hankkeen valmistuminen vuoden 2013 lopulla. Fosforinpoistohankkeiden osalta rahoitusta tarvitaan vielä 440 uupuvan fosforitonniin poistamiseksi. Jos aikatauluissa pysytään, säätiö vie tänä vuonna päätökseen merkittävät investoinnit neljän projektin puitteissa. Varainhankinnan onnistuminen

toiminnan jatkuvuuden takaamiseksi on siis äärimmäisen tärkeää.

Myös tuloksia on syntynyt. EU-osarahoitteinen PURE-projekti on viittä vaille valmis – ainoastaan Valko-Venäjän Brest sai jatkoaikaa vuoden 2013 kesäkuuhun saakka. Esimerkiksi Riian kaupungissa Latviassa sekä Puolan Gdanskissa ja Szczecinissä on saatu aikaan hienoja tuloksia. PURE-hankkeen saavutuksista lisää sivuilla 40–41. Myös Tankkeriturva-hankkeessa on edetty kiitettävästi. Käyttöönottoon on saatu lisävoimia ja aikataulussa on pysytty. Liikennevirasto on tuomassa ENSI-palvelun osaksi Suomenlahden alusliikenneohjausjärjestelmää ja se on jo käytössä osalla Neste Oilin tankkereista.

Säätiön maine Itämeri-kentässä on kasvanut. Onnistuneiden hankkeiden lisäksi yhteistyökumppanuudet EuroChem ja Varsovan vesilaitoksen kanssa kantoivat hedelmää. Säätiöstä on oman tuloksia tuottavan työnsä kautta tullut haluttu puhuja ja lausuntojen ja taustoitusten antaja mm. eri asiantuntijatahoille ja poliittisille päättäjille. Jatkossa säätiön tilinpäätöksessä näytetään myös ympäristökasvatukseen ja -vaikuttamiseen käytetty aika. Toiminnan painopiste on kuitenkin nyt ja tulevaisuudessa konkreettisissa ja mitattavissa hankkeissa.

Puhdas Itämeri -hankkeiden varainhankinta ylitti vuoden 2011 tason ja oli 1 294 000 euroa. Sanoma teki merkittävän lisäpanostuksen, jonka vaikutus näkyy vasta kuluvana vuonna 2013. Tästä maistiaiseina vuosikertomuksen takakannen sisälehdellä oleva mainos. Säätiön tunnettuuden kasvaessa harkitsemme myös uusia yhteistyömuotoja ja varainhankinnan

tapoja. Tätä kirjoittaessani olemme juuri järjestäneet Puhdas Itämeri -konsertin Musiikkitalossa. Olemme myös mukana Helsingin kaupungin Tall Ships Races 2013 -tapahtumassa heinäkuussa 2013.

Työmme on mahdollista ainoastaan tukijoidemme ja yhteistyökumppaneidemme ansiosta. Pro bono -lahjoitusten merkitys säätiön Itämeri-työlle on suuri.

Kiitän säätiön tukijoita ja yhteistyökumppaneita arvokkaasta panoksestanne. Kiitos tuloksekkaasta toiminnasta kuuluu myös säätiön yhteen hiileen puhaltavalle joukkueelle.

Vuosikertomuksen painotyön on edellisvuosien tapaan lahjoittanut Edita Prima.

Helsingissä, maaliskuussa 2013

Erik Båsk

Asiamies

John Nurmisen Säätiö

VUODEN 2012 PÄÄTAPAHTUMAT

MERIHISTORIA

NÄYTTELYTOIMINTA

John Nurmisen Säätiö osallistui vuoden 2012 aikana neljään näyttelyyn ja kaksille messuille.

Kesällä Salon taidemuseoon *Adolf Bock ja meritaitteen mestarit* -näyttelyyn lainattiin Adolf Bockin maalauksia sekä muita meriaiheisia teoksia. Kesän aikana säätiön toiminta oli esillä myös Loviisan merenkulmuseossa ja Rönnsän saaristomuseossa. Osia karttakokoelmasta puolestaan esiteltiin syksyllä ruotsalais-suomalaisessa kulttuurikeskus Hanasaassa.

Helmikuussa Helsingin venemessuilla säätiön osastolla esiteltiin Puhdas Itämeri-hankkeita sekä merihistorian toimintaa. Helsingin kirjamessuilla lokakuussa säätiön osastolla oli esillä navigointi-instrumentteja sekä eläinkuvituksen liittyviä teoksia ja esineistöä.

JULKAISUTOIMINTA

Lokakuun alussa julkaistiin Anto Leikolan kirjoittama *Norsusta nautilukseen – Löytöretkiä eläinkuvituksen historiaan*. Teos valittiin vuoden 2012 Tieto-Finlandia -palkintoehdokkaaksi. Teoksen painos oli 2020 kpl.

KOKOELMAT

Karttakokoelmaan hankittiin syyskuussa kaksi karttaa Itämeren alueelta. Karttakokoelmaa myös kehystettiin vuoden aikana. Käsikirjastoon hankittiin merenkulun ja kartografian historiaan liittyviä teoksia.

Vallila Interior julkaisi säätiön kolmesta kartasta kangasmalleja marraskuussa osana vuoden 2013 mallistoaan.

PUHDAS ITÄMERI -HANKKEET

FOSFORINPOISTOHANKKEET

PURE-hanke saatiin päätökseen vuoden 2012 aikana, lukuunottamatta Brestin kaupunkia, jolle myönnettiin lisäaikaa kesäkuun 2013 loppuun tehostetun fosforinpoiston investointien toteuttamiseksi. Hankkeeseen osallistuneilla Riian ja Jurmalan vesilaitoksilla saatiin valmiiksi ravinteidenpoistoa jätevesistä tehostavat investoinnit. Hankkeessa niin ikään mukana olleet Szczecin ja Kohtla-Järven jätevedenpuhdistamot poistettiin vuonna 2012 HELCOMin ”hot spot” -listalta.

Valko-Venäjälle suuntautuvassa PRESTO-hankkeessa laadittiin vuonna 2012 tekniset investointisuunnitelmat tehostetun ravinteidenpoiston toteuttamiseksi yhteistyökaupunkien vesilaitoksilla. Lisäksi vesilaitosten kanssa allekirjoitettiin investointisopimukset. Vesilaitokset aloittivat investointien paikallisuunnittelun.

Luoteis-Venäjällä käynnistettiin Udarnikin kanalan kanssa yhteisprojekti, jonka tavoitteena on kanalan lanta-altaista vesistöihin ja Itämereen tulevien ravinevalumien vähentäminen.

Säätiö tarjosi tammikuussa Kingiseppissä Luoteis-Venäjällä sijaitsevan Fosforit-lannoitetehtaan omistavalle EuroChem-yhtiölle yhteistyötä tehtaan päästöjen poistamiseksi. Päästö saatiin hallintaan keväällä 2012, kun Fosforit rakensi tehtaan alueelle valumavesien puhdistusjärjestelmän. Kesäkuussa säätiö ja EuroChem sopivat riippumattoman eurooppalaisen asiantuntijaorganisaation palkkaamisesta arvioimaan Fosforitin valumavesien käsittelyjärjestelmän toimivuus.

TANKKERITURVA-HANKE

Vuoden 2012 aikana päävastuu hankkeesta siirtyi Liikennevirastolle, joka toteuttaa ENSI-navigointipalvelun. Siirron tueksi huhtikuussa järjestettiin työpaja, jossa laadittiin ENSI-palvelun etenemisen suunnitelma.

ENSI-palvelun toteutus aloitettiin Liikenneviraston tilaamana keväällä 2012, ja käyttäjätien suunnit-

telu syksyllä. Ensimmäinen reittisuunnitelma tankkerilta ENSI-järjestelmään lähetettiin joulukuussa. Syyskuussa säätiölle palkattiin projektipäällikkö vastaamaan palvelun käyttöönotosta. ENSI-palvelun käyttöönoton vaiheet ja tukitoimet sisältävä käyttöönottosuunnitelma laadittiin syyskuussa.

Liikennevirasto aloitti vuoden 2012 lopussa ENSI-palvelun seuraavan version määrittelytyön. Liikennevirasto myös jatkoi neuvotteluita Venäjän ja Viron viranomaisten kanssa ENSI-palvelun laajentamisesta koko Suomenlahden kattavaksi.

YMPÄRISTÖKASVATUS JA -VAIKUTTAMINEN

Vuoden 2012 aikana John Nurmisen Säätiö tavoitti noin 1000 henkilöä sekä useita tuhansia henkilöitä erilaisissa yleisötapahtumissa, yritys- ja sidosryhmätilaisuuksissa. Säätiö osallistui joko järjestäjänä tai yhteistyökumppanina yli 10 suurempaan tapahtumaan. Säätiön edustajat osallistuivat myös pienempiin seminaareihin sekä vastaanottivat vierailijaryhmiä omilla toimitiloissaan.

Lisäksi eri projektien alla julkaistiin erilaista tiedotus- ja koulutusmateriaalia sekä suuren yleisön että kohdennettujen ryhmien, esim. jätevesialan toimijoiden, tarpeisiin.

PUHDAS ITÄMERI -HANKKEIDEN VARAINHANKINTA JA VIESTINTÄ

Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeille kerättiin rahaa yhteensä noin 1 290 000 € vuoden 2012 aikana. Vuoden 2012 tuesta n. 54 % oli yrityksiltä, n. 9 % yksityishenkilöiden lahjoituksia, n. 36 % julkisten toimijoiden antamaa tukea ja pääoman tuottoja 1 %.

Suurtukijat Fortum, Nokia ja Sanoma jatkoivat tukeaan Puhdas Itämeri -hankkeille. Fortumin keväällä allekirjoittaman aiesopimuksen mukaan sen tuki jatkuu vuosina 2012–2015. Ålandsbanken myönsi keväällä 2012 Puhdas Itämeri -hankkeille Luontobonusta 55 000 euroa.

Päyhteistyökumppaneina jatkavat Kuusakoski sekä Nordea. Uudeksi pääyhteistyökumppaniksi

syksyllä nousi Sophie von Julins Stiftelse. Avaintukijat-kategorian lahjoittajina jatkavat Castrén & Snellman, Familjen Hartwalls Fond sekä NCC. Vuonna 2012 uusia avaintukijoita olivat Alexandria, Greta Maria Lindbloms Stiftelse, PwC sekä Insamlingsstiftelse för natur och miljö.

Monivuotinen mediayhteistyö Sanoma Oyj:n kanssa jatkui. Valituissa Sanoma Magazine lehdissä oli kesä-elokuussa printtimainoskampanja ja Nelosen kanavilla pyöri heinäkuussa säätiön TV-mainos. Mainosten luovan työn lahjoitti säätiölle mainostoimisto Fiander. Lisäksi Sanoma teki merkittävän rahallisen lisäpanostuksen säätiön Itämeri-työlle. Osana lisäpanostusta Sanoma ja säätiö käynnistivät yhteisen Itämeri-kampanjan luovan suunnittelun vuoden 2012 loppupuolella.

Muun yhteistyön ohella Nordea isännöi elokuussa Vanhassa pankkialissa järjestetyn Club Itämeri -tapahtuma tukijoille ja sidosryhmille. Tilaisuudessa runsaalle sadalle vieraalle kerrottiin säätiön projekteista ja varainhankinnan tilanteesta. Tilaisuuden juhlapuheenvuoron piti tasavallan presidentti Sauli Niinistö.

Säätiön vuoden 2011 vuosikertomus sai kunniamaininnan PwC:n Avoin Raportti -kilpailun suurten yhdistysten ja säätiöiden sarjassa. Arvosteluperusteissa kiitettiin raportin selkeyttä: mm. säätiön Puhdas Itämeri -hankkeiden tukijoista ja varainhankinnasta sekä varojen käytöstä oli kerrottu selkeästi.

Juha Nurminen
Hallituksen puheenjohtaja,
hallituksessa vuodesta 1992

Jouko Lönnqvist
Hallituksen varapuheenjohtaja,
hallituksessa vuodesta 2005

Sari Baldauf
Hallituksessa vuodesta 2009

Annamari Arrakoski-Engardt
Hallituksessa vuodesta 2012

Peter Fagnäs
Hallituksessa vuodesta 2005

Juhani Kaskeala
Hallituksessa vuodesta 2000

Veli Sundbäck
Hallituksessa vuodesta 2009

Hannu Syrjänen
Hallituksessa vuodesta 2012

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN HALLITUS

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN HALLITUS JA HENKILÖKUNTA

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN toiminnasta vastaa hallitus. Hallitus hyväksyy toteutettavat julkaisut, näytteilyt ja ympäristöhankkeet sekä näiden tavoitteet ja aikataulut. Lisäksi hallitus ohjaa ja valvoo säännöllisesti hankkeiden ja projektien etenemistä sekä säätiön taloudellista tilaa. Säätiön hallituksen puheenjohtajana vuonna 2012 toimi Juha Nurminen ja varapuheenjohtajana Jouko Lönnqvist. Jäseninä olivat Annamari Arrakoski-Engardt, Sari Baldauf, Peter Fagnäs, Juhani Kaskeala, Sirpa Ojala, Veli Sundbäck ja Hannu Syrjänen. Hallitus kokoontui vuoden aikana seitsemän kertaa. Sirpa Ojala erosi hallituksesta vuoden 2012 lopussa.

Vuonna 2012 hallituksen jäsenille maksettiin 1700 euron kertakorvaus ja 400 euron kokouspalkkiot. Kaikki hallituksen jäsenet eivät vastaanottaneet palkkiota hallitustyöskentelystä.

Säätiön toimintalinjoja tukevat tärkeistä sidosryhmien edustajista ja asiantuntijoista kootut neuvonantajiryhmät. Ryhmien jäsenet toimivat vapaaehtois pohjalta eikä heille makseta kokouspalkkioita. He tukevat säätiön toimintaa antamalla aikaansa ja asiantuntijaverkostonsa säätiön käyttöön. Juha Nur-

minen toimi Merihistorian neuvonantajiryhmän puheenjohtajana. Ryhmä kokoontui vuoden 2012 aikana kolme kertaa. Hallituksen jäsen Veli Sundbäck toimii vuoden aikana kaksi kertaa kokoontuneen Fosforinpoistohankkeiden neuvonantajiryhmän puheenjohtajana. Tankkeriturva-hankkeen neuvonantajiryhmää puolestaan johtaa hallituksen jäsen Juhani Kaskeala. Ryhmä kokoontui neljä kertaa vuoden 2012 aikana.

Säätiön toimintaa ja kymmentä työntekijää johtaa asiamies Erik Båsk. Tuula Putkinen toimii säätiön merihistorian toimintalinjasta. Alkuvuoden osana aikaisena harjoittelijana merihistorian parissa työskenteli Sofia Silvo. Syksyllä Harri Juntunen osallistui kulttuuritoiminnan kehittämisen esiselvitystyöhön.

Puhdas Itämeri -hankkeissa oli vuonna 2012 yhteensä kahdeksan työntekijää. Marjukka Porvari johtaa Itämeren fosforipäästöjen vähentämiseen tähtäviä fosforinpoistohankkeita; koko vuoden projektipäällikköinä toimivat Elena Kaskelainen ja Tuuli Ojala. Lisäksi Viivi Moll aloitti maaliskuussa projektipäällikkönä ja projektipäällikkö Miina Mäki

HALLITUS

Juha Nurminen, pj. Jouko Lönnqvist, vpj. Annamari Arrakoski-Engardt, Sari Baldauf, Peter Fagnäs, Juhani Kaskeala, Veli Sundbäck, Hannu Syrjänen

Erik Båsk, asiamies
Tuula Putkinen, viestintäpäällikkö

MERIHISTORIA

Maria Grönroos, johtaja

MERIYMPÄRISTÖ

FOSFORINPOISTOHANKKEET
Marjukka Porvari, johtaja
Elena Kaskelainen, projektipäällikkö
Viivi Moll, projektipäällikkö
Miina Mäki, projektipäällikkö

TANKKERITURVA-HANKE
Pekka Laaksonen, johtaja
Mikko Klang, projektipäällikkö
Maija Salmiovirta, projekti-koordinaattori

NÄYTTELYT

JULKAISUT

KOKOELMAT

FOSFORINPOISTOHANKKEET

TANKKERITURVA

NEUVONANTAJARYHMÄ MERIHISTORIA
Annamari Arrakoski-Engardt, JNS (pj. tammikuusta 2013 lähtien)
Riitta Kaivosoja, OKM
Juhani Kostet, Museovirasto
Markku Löytönen, Helsingin yliopisto
Henrik Meinander, Helsingin yliopisto
Juha Nurminen, JNS
Marjo Nurminen, tietokirjailija
Klaus Oesch, Futuria Oy
Esko Rahikainen, Kansalliskirjasto

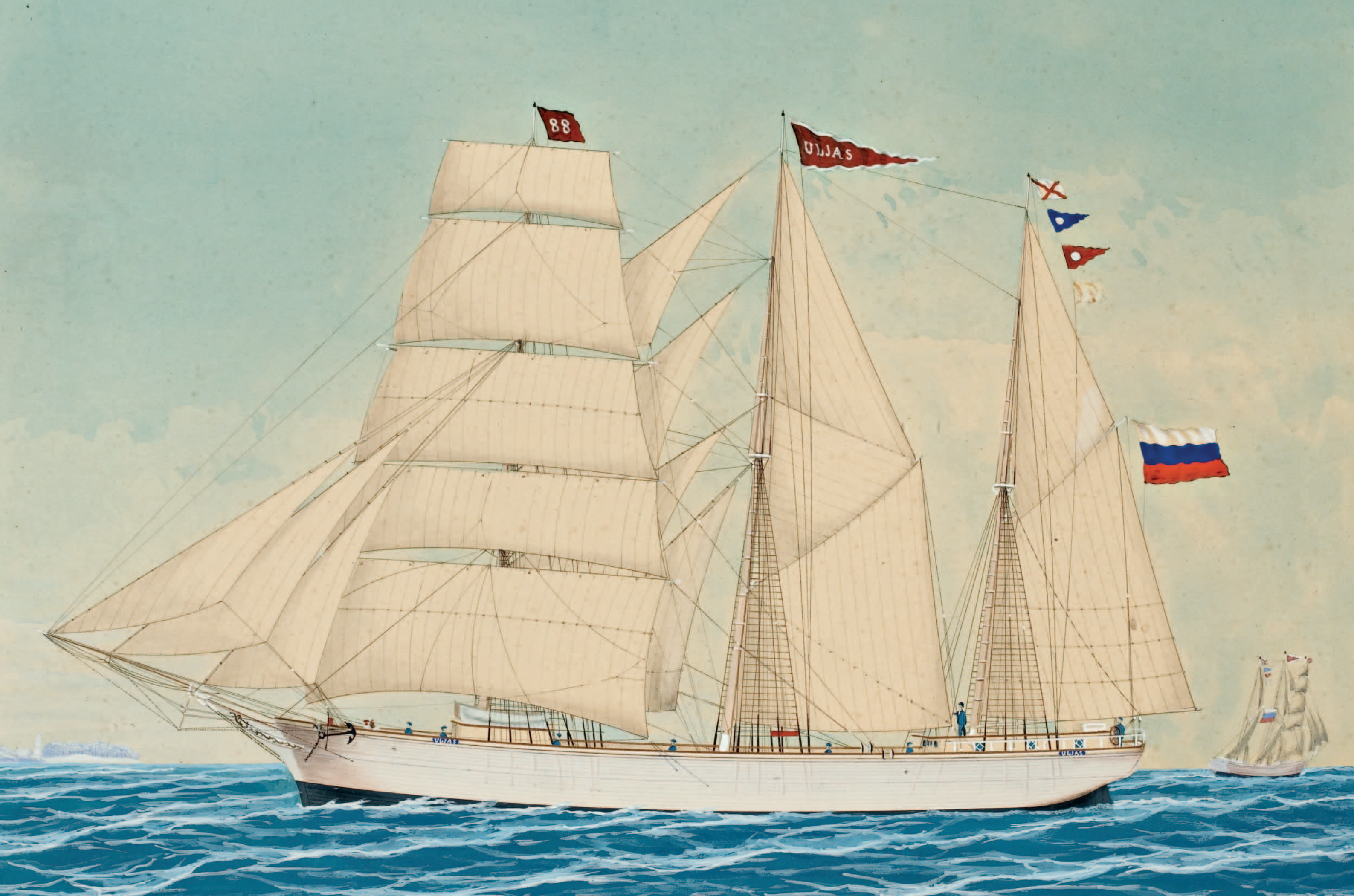
NEUVONANTAJARYHMÄ FOSFORINPOISTOHANKKEET
Veli Sundbäck, JNS, pj
Jaakko Henttonen, EBRD
Lea Kauppi, SYKE
Timo Rajakangas, UM
Juhani Lönnroth
Harro Pitkänen, NIB
Liisa Rohweder, WWF
Timo Tanninen, YM

NEUVONANTAJARYHMÄ TANKKERITURVA
Juhani Kaskeala, JNS, pj
Thomas Erlund, Liikennevirasto
Risto Jääskeläinen, Rajavartiolaitos
Osmo Kammonen, Neste Oil
Kari Kosonen, Finnipilot Pilotage
Tuomas Routa, Trafi
Juha Savaari, Puolustusvoimat
Pekka Valjus

palasi äitiyslomalta syyskuussa. Pekka Laaksonen toimi Tankkeriturva-hankkeen johtajana. Jussi Tuurnala työskenteli osa-aikaisena projektipäällikkönä kesään saakka ja syyskuussa uutena projektipäällikkönä aloitti Mikko Klang. Maija Salmiovirta on hankkeen projektikoordinaattori.

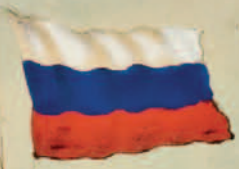
JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN ORGANISAATIO
Säätiön hyväksi työtä tekevät palkattujen työntekijöiden ja hallituksen lisäksi vapaaehtois pohjalta toimivat asiantuntijat.

JNS

88

UJAS

MERIHISTORIAN TOIMINTALINJA

KOKOELMAT, NÄYTTELY- JA JULKAISUTOIMINTA

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN merihistoriaan painottuva kulttuuritoiminta on keskittynyt merenkulun, löytöretkeilyn ja kartografian historiaan, ja näiden tunteksi tekemiseen. Toiminnan pohjana ovat säätiön meritaide-, merianttiikki- ja antiikkikarttakokoelmat. Säätiö kustantaa julkaisuja, järjestää näyttelyitä ja lainaa aineistoaan näyttelyihin. Säätiö ei jaa apurahoja, mutta tukee harkintansa mukaan merihistoriallisia hankkeita. Merihistorian toimintalinja rahoitetaan julkaisutoiminnan ja säätiön sijoitustoiminnan tuotoilla.

Kokoelmat

Säätiön toiminnan pohjana ovat John Nurminen Oy:hyn vuosien varrella kerätyt meritaide-, antiikkikartta- ja merianttiikkikokoelmat. Säätiö ylläpitää ja kartuttaa kokoelmiaan hankkimalla myös uutta esineistöä ja vastaanottamalla lahjoituksia. John Nurminen Säätiön museotilat ja pysyvä näyttely sijaitsevat Huolintatalossa Helsingin Länsi-Pasilassa, ja niitä esitellään Huolintatalossa tilauksesta ryhmille ja yksityishenkilöille.

Edellinen aukeama: Kuunarilaiva *Uljas* valmistui 1891, ja se oli ensimmäinen John Nurminen kokonaan omistama ja rakennuttama alus. Heinrich Reimersin ikuistama kapteenintaulu on havainnoillinen esimerkki laivataulusta, jonka olennaisia kriteerejä ovat kuvatuun aluksen näköisyys ja tunnistettavuus sekä toteutuksen huolellisuus. Taulun alareunassa lukee ”Laiva *Uljas* Kapt. F.A.Snäll kotoisin Raumalta omistaja Herre John Nurminen, 1898.” Perämies, sittemmin merikapteeni Adam Snäll oli *Uljasta* rakennettaessa suunnitellut ja valmistanut aluksen purjeet. *Uljas* oli viimeinen Raumalla rakennettu suuri purjelaiva.

Viereinen sivu: Adolf Bockin maalaamassa värikkäässä taulussa on kuvattuna satamaelämää. Säätiön Bock-kokoelma on esillä myös vuoden 2013 aikana niin Kotkan merimuseossa kuin Tikanojan taidekodissa Vaasassa.

KUVAT: RAUNO TRÄSKELIN

Meritaide

Säätiön meritaidekokoelmaan kuuluu maalauksia, grafiikkaa ja veistoksia. Kokoelman suomalaisia taiteilijoita ovat muun muassa Akseli Gallen-Kallela, Björn Landström, Lasse Malmlund ja Henrik Tikkanen. Suomessa vuosisadan alussa vaikuttaneen saksalaisen professori Adolf Bockin meri- ja laivamaalauksia on kokoelmassa useita. Kaikkiaan meritaidekokoelmassa on noin 150 teosta.

Merianttiikki

Merianttiikkikokoelmaan kuuluu lukuisa joukko merenkulkukokeita ja -laitteita, merenkulkijoiden työkaluja ja käyttöesineitä sekä purje- että höyrylaivakaudelta. Säätiöllä on myös merihistoriallisesti arvokas laivojen pienoismallikokoelma, jossa on laivoja viikinkialuksista 1800-luvun polaarialuksiin.

Antiikkikartat

Säätiön antiikkikarttakokoelmassa on aarteita 1400-luvun maailmankartoista 1700-luvun Itämeren merikortteihin. Karttakokoelmassa on nykyisin

John Nurmisen Säätiön julkaisemat kirjat:

<i>Norsusta nautilukseen – Löytöretkiä eläinkuvituksen historiaan (2012)</i>	suomi
<i>Seitsemän meren purjehtijat – Suurten maailmanympärimatkojen viisi vuosisataa (2011)</i>	suomi
<i>Baltiskoje More – 2000 let moreplavanija torgovli i kultury (2011)</i>	venäjä
<i>Kustaa III ja suuri merisota – Taistelut Suomenlahdella 1788–1790 (2010)</i>	suomi
<i>Adolf Bock – Merimaalari/Marinmålaren (2010)</i>	suomi/ruotsi
<i>Muskottisota – Taistelu Itä-Intian Maustesaarista (2009)</i>	suomi
<i>Valo merellä/Ljuset till havs – Suomen majakat/Finlands fyrar 1753–1906 (2009)</i>	suomi/ruotsi
<i>Kuninkaansaari – Akvarellinkeveä saaripäiväkirja kolmelta vuosikymmeneltä (2009)</i>	suomi
<i>Muodonmuutoksia – John Nurminen Oy:n historia vuosilta 1886–2007 (2008)</i>	suomi
<i>Yli maan äären – Magalhãesin kohtalokas purjehdus maailman ympäri (2008)</i>	suomi
<i>Meritie – Navigoinnin historia (2007)</i>	suomi, englantia, espanja, portugali, saksa, ranska
<i>Uljaksen vanavedessä – John Nurmisen kauppahuoneen ja varustamon historiaa 1886–1967 (2006)</i>	suomi
<i>Pohjolan kartan historia – Myyteistä todellisuuteen (2006)</i>	suomi, ruotsi, englantia
<i>Yksinpurjehdus maapallon ympäri sekä purjehdus Liberdadella Brasiliasta Amerikkaan (2005)</i>	suomi
<i>Harmaat laivat – kuusikymmenluvulta vuosituhannen vaihteeseen (2004)</i>	suomi
<i>Meritaiteen mestareita – merimaalauksia 400 vuoden ajalta (2003)</i>	suomi, ruotsi, saksa
<i>Kuunarilaiva Uljas – omistajat, päälliköt ja matkat (2003)</i>	suomi
<i>Ultima Thule – Pohjoiset löytöretket (2001)</i>	suomi, ruotsi, englantia, saksa, norja, espanja
<i>Taide ja meri – Itämeren merimaalareita (2000)</i>	suomi/ruotsi
<i>Suomenlahden albumi (1999)</i>	suomi/venäjä
<i>Mare Balticum – 2000 vuotta Itämeren historiaa (1995)</i>	suomi, ruotsi, englantia, saksa
<i>Koillisväylä – Viikingistä Nordenskiöldiin (1992)</i>	suomi, ruotsi, englantia

kaiken kaikkiaan tuhat karttaa, karttapaaloo ja harvinaista kirjaa. Näihin sisältyy Itämeren ja Pohjolan alueen meri- ja kaupunkikarttoja sekä arktisia karttoja. Säätiöllä on Suomen suurin Itämeren merikorttien yksityinen kokoelma.

Näyttelytoiminta

John Nurmisen Säätiö on järjestänyt useita näyttelyitä merenkulun, löytöretkeilyn ja kartografian historiaan sekä meritaiteeseen liittyen. Näyttelyt ovat osaltaan tehneet säätiön kokoelmia tunnetuksi. Näyttelyt ovat tavoittaneet paitsi harrastajapiirit myös suuren yleisön. Säätiö on toteuttanut näyttelyitä usein rinnakkain kirjahankkeiden kanssa. Lähestymistavalla on syvennetty kirjan ja näyttelyn usein hieman eri tavoin painottunutta, mutta yhteistä teemaa. Säätiö on osallistunut lukuisiin muihin näyttelyihin lainaamalla niihin karttoja, maalauksia tai merianttiikkiesineistöä.

Julkaisutoiminta

John Nurmisen Säätiö on julkaissut kaikkiaan 21 kirjaa. Julkaisujen tavoitteena on tehdä tunnetuksi merellisen historian aihepiiriä. Teoksissa pyritään yhdistämään tieto- ja taidekirjojen parhaimmat puolet. Kirjojen aineistona ja kuvituksessa käytetään säätiön omia antiikkikartta-, meritaide- ja merianttiikkikokoelmia. Teokset ovat yleistajuisia tietokirjoja merenkulusta, kartografiasta, meritaiteesta ja löytöretkistä. Kiinnostavan ja yleistajuisen tekstin lisäksi teoksissa on panostettu kuvamaailmaan, visuaalisiin yksityiskohtiin ja painojälkeen. Kirjoissa on kuvituksena ainutlaatuista, myös ennen julkaisematonta kuvamateriaalia maailman museoista ja arkistoista.

Merenkulkuneuvos John Nurmisen sisar Elsa Nurminen hankki toimeentulonsa kutomalla räsymattoja. Hän kutoi 1930-luvulla raanun, jossa mustalla pohjalla kuvattiin pursi ja ”Älä wälit – ann Nurmise wälittä” -teksti. Arkkitehti Martas kehitti talvisodan jälkeen raanun kuvioista yhtiön pyöreän liikemerkin, joka nykyään näkyy John Nurmisen Säätiön logossa. Raanu on esillä John Nurmisen Säätiön näyttelytiloissa Huolintatalossa.

Patentti- eli laahuslokilla mitattiin aluksen nopeutta ja kuljettua matkaa. Lokin anturia vedettiin aluksen perässä ja sen pyöriminen vedessä välittyi kaapelilla partaaseen kiinnitettyyn lukemalaitteeseen. Kuvan messinkinen patenttiloiki on 1800-luvulta ja maineikkaan Thomas Walker & Son -liikkeen valmistama.

RAUNO TRÄSKELIN

RAUNO TRÄSKELIN

Säätiön kartat Vallilan kankaissa

John Nurmisen Säätiö ja Vallila Interior aloittivat syksyllä 2012 yhteistyön kangasmallien merkeissä. Marraskuussa julkaistussa Vallilan kevään 2013 mallistossa nähdään myös kolme kuosia perustuen säätiön karttoihin. Karttakuoseja, harmaapohjaista Pohjolaa, keltapohjaista Visbytä ja vaaleaa Balticia löytyy kankaina ja osaa kuoseista tyynyinä.

Pohjola-kuosi on tehty vuonna 1570 painetusta kartasta, jossa kuvataan Pohjoista Eurooppaa. Renessanssin alussa maantieteelliset tiedot Pohjois-Euroopasta olivat vielä hyvin hajanaisia, mutta paikannimiä kartassa on silti jo runsaasti. Lisäksi siinä on ajalle tyypillisesti kuvattuna muun muassa laivoja ja merihirviötä.

Visby-kuosi puolestaan kuvaa vuoden 1598 Visbyä, lännestä ja mereltä käsin. Sen kuvakielessä on slaavilaista ja saksalaista tunnelmaa ja sen muodot ovat yksinkertaisempia, voimakkaampia ja pyöreämpiä kuin Pohjola-kuosissa.

Raikas Baltic on kolmesta kuosista vaalein. Se on kahteen muuhun verrattuna graafisempi, selkeämpi ja modernimpi. Sen pohjana ollut karttakin on uudempi, peräisin 1700-luvun alun Hollannista. Kuosi kuvaa sokkeloista rannikkoamme, ja muistuttaa tämänkin päivän merenkulkijaa saaristoalueemme hankalasta, mutta kiehtovasta navigoinnista. Kuosi on myynnissä vain Stockmann-tavarataloissa.

Vallilan kangasmalleja höyrylaiva *Inkeri Nurmisen* kapteeninsalongissa Huolintatalossa.

SALON TAIDEMUSEO

Salon taidemuseon kesänäyttely *Adolf Bock ja meritaiteen mestarit* kokosi yhteen upean kokoelman merimaalauksia vanhaan veturitaliin. Adolf Bockin taiteen lisäksi näyttelyssä oli esillä muutakin ulkomaista ja kotimaista meritaidetta Ivan Aivazovskista Oscar Kleinehiin. Näyttelyn taustalla oli John Nurmisen Säätiön vuonna 2010 julkaisema teos *Adolf Bock – merimaalari/marinmålaren*.

John Nurmisen Säätiön näyttelyssä *Merenkulun perinteitä ja meriympäristöä vaalien* Loviisan merenkulkumuseossa oli esillä karttoja, maalauksia, merianttiikkiesineitä sekä Jukka Nurmisen vedenalaisia kuvia. Näyttelyn avajaisissa satapäinen loviisalainen kutsuvierasjoukko tutustui innokkaasti esillä oleviin merellisiin esineisiin.

TOM BILAMANSOON

HANASAAPIRINKA SALONIN

Säätiön karttoja Hanasaassa 15. lokakuuta. Kuvassa myös näyttelyssä vierailleet kansanedustaja Kimmo Sasi, tasavallan presidentti Sauli Niinistö ja Ruotsin kuningatar Silvia.

MERIHISTORIAN TOIMINTALINJA VUONNA 2012

Näyttelyt

John Nurmisen Säätiö osallistui vuoden 2012 aikana neljään näyttelyyn ja kaksiin messuihin. Salon taidemuseon veturitalissa järjestetyssä näyttelyssä *Adolf Bock ja meritaiteen mestarit* 9.6.–9.9.2012 oli lainassa 18 säätiön omistamaa Adolf Bockin maalauksia sekä kolme muuta meriaiheista teosta. Salon näyttely kokosi yhteen noin sadan teoksen kokoelman meritaidetta 1600-luvulta lähtien. Näyttelyn pääpaino oli saksalaissyntyisen Adolf Bockin (1890–1968) merimaalauksissa, mutta mukana oli myös kymmeniä maalauksia muilta meritaiteen mestareilta. Suositussa näyttelyssä kävi noin 6700 katsojaa.

Loviisan merenkulkumuseon kesänäyttelyssä *John Nurmisen Säätiö – Merenkulun perinteitä ja meriympäristöä vaalien* 13.5.–2.9.2012 esiteltiin säätiön kokoelmia ja toimintaa. Esillä oli niin navigointi-instrumentteja, karttoja, maalauksia kuin Jukka Nurmisen vedenalaisia kuvia. Loviisan museossa kävi kesän aikana yli 2000 vierasta.

Myös Rönnsin saaristomuseossa kesällä 2012 esiteltiin säätiön Puhdas Itämeri-hankkeita ja Jukka Nurmisen vedenalaisia kuvia. Näytteillä oli myös Olaus Magnuksen ”Carta marinan” suurikokoinen jäljennös.

Ruotsalais-suomalaisessa kulttuurikeskus Hanasaassa oli esillä 12 säätiön kokoelmiin kuuluvaa karttaa 17.9.–28.10.2012. Näyttelyn teemana oli Suomen matka 1400-luvun lopun Ruotsin Itämaasta osaksi Venäjän valtakuntaa 1800-luvulla. Näyttelyn yhteydessä järjestettiin myös seminaari, jossa John Nurmisen Säätiön hallituksen jäsen amiraali Juhani Kaskeala avasi karttanäyttelyn.

Helsingin venemessuilla 10.–19.2.2012 säätiö esitelti osastollaan ja lavaohjelmissaan Puhdas Itämeri-hankkeita. Osastolla oli myös esillä Jukka Nurmisen vedenalaisia kuvia sekä kompassikaappi ja telegrammi säätiön merianttiikkikokoelmasta.

John Nurmisen Säätiö esitteli Helsingin kirjamesseilla 25.–28.10.2012 osastollaan esineistöä liittyen uutuusteokseen *Norsusta nautilukseen* sekä navigointi-

HAKELSTAMMIN HUUTOKAUPPI OYKARTIA HAKELSTAM

Säätiön Itämeren merikarttasarjaa täydennettiin kahdella hankinnalla vuonna 2012. Toinen kartoista on oheinen Suomenlahden kartta ”Finske Bugt 1891”. Leveydeltään lähes kaksimetrisen merikartta on Tanskan kuninkaallisesta merikorttiarkistosta ja siihen on merkitty navigointitietojen lisäksi Hangon, Tallinnan (Revel), Helsingin, Viipurin ja Kronstadtin erilliskartat sekä keltaisella loistot.

instrumentteja. Eläinaiheista mukana olivat täytettyjen kilpikonnien ryhmä ja nautiluksen eli helmineen kuori sekä kotiloista että perhosista kertovat teokset 1700-luvulta. Navigointi-instrumentit puolestaan esittelivät merenkulun esinehistoriaa ristisauvasta sekstanttiin.

Säätiön Huolintatalossa sijaitseviin kokoelmiin kävi vuoden aikana tutustumassa lukuisia seuroja ja yksityishenkilöitä.

Säätiö käynnisti vuoden aikana esiselvityksen digitaalisen kulttuurituotannon mahdollisuuksista. Työhön liittyen järjestettiin myös 1,5-päiväinen työpaja, johon kutsuttiin asiantuntijoita merikulttuurin ja digitaalisen tiedonvälityksen alalta.

Kokoelmat

Säätiön karttakokoelmaan hankittiin syyskuussa kaksi karttaa Itämeren alueelta. Ensimmäinen niistä on Tanskan kuninkaallisen merikorttiarkiston laatima Suomenlahden merikartta ”Finske Bugt” vuodelta 1891/1914, toinen merikortti kuvaa puolestaan Kal-

marsundin vesiä ja se on laadittu Tukholman merikorttitoimistossa vuonna 1918.

Karttakokoelmaa kehystettiin vuoden aikana, erityisesti Hanasaaren karttanäyttelyyn. Käsikirjastoon hankittiin merenkulun ja kartografian historiaan liittyviä teoksia. Kirjakokoelmaan saatiin myös Itämeriaiheinen *Tableau de la Mer Baltique* -kirja lahjoituksena suurlähettiläs René Nybergiltä.

Julkaisut

Säätiön uutusteos *Norsusta nautilukseen – Löytöretkiä eläinkuvituksen historiaan* julkaistiin juhlavasti kahdensadan kutsuvieraan läsnäollessa 16. lokakuuta Luonnontieteellisessä keskusmuseossa. Juhlapuhujina kuultiin museon johtajaa Leif Schulmania, merenkulkuneuvos Juha Nurmista ja kirjan kirjoittajaa emeritusprofessori Anto Leikolaa.

Norsusta nautilukseen valittiin 8. marraskuuta yhdeksi vuoden 2012 Tieto-Finlandia palkintoehdokkaista. Tieto-Finlandian palkintoraati kiitteli perusteluissaan, kuinka ”*Norsusta nautilukseen* on upean

RAJON TRASSI/STUDIO

Marraskuussa Akateemisen kirjakaupan ikkunoita koristi *Norsusta nautilukseen* -teema. Pohjois-Esplanadin ikkunassa nähtiin täytettyjä kilpikonnia Malesiasta, Indonesiasta ja Brasiliasta sekä alligaattori.

visuaalinen teos, joka emeritusprofessori Anto Leikolan tuore ja tietävä teksti sitoo eläinkuvituksen ja löytöretkien kiehtovaksi historiaksi. Teoksen teemana on uusien eläinlajien löytäminen ja niiden kuvailu suurelle yleisölle. Kuvitusnäytteet on valittu asiantuntevasti ja niiden sisällöt ja taustat selitetty tarkasti laajoissa kuvateksteissä. Huolellinen toimitustyö ja onnistunut taitto kruunaavat tämän tyylikkään teoksen”. Säätiö oli kolmatta kertaa ehdolla palkinnon saajaksi; kaksi vuotta sitten julkaistu *Kustaa III ja suuri merisota – Taistelut Suomenlahdella 1788–1790* oli Tieto-Finlandia palkintoehdokas vuonna 2011 ja *Valo merellä/Ljuset till havs – Suomen majakat/Finlands fyrar 1753–1906* puolestaan ilmestymisvuonnaan 2009.

TUURA NURMINEN

Helsingin kirjamesut 2012 kokosi neljän päivän aikana 70 000 kirjojen ystävää saman katon alle. Säätiön osastolla kuultiin Anto Leikolan ja Juha Nurmisen mietteitä liittyen uutusteokseen *Norsusta nautilukseen – Löytöretkiä eläinkuvituksen historiaan*. Haastattelijana toimi asiamies Erik Båsk.

”

Teos on yksi vuoden kauneimpia kirjoja, ja Leikolan kansantajuista tekstiä lukee mielikseen.

Aamulehti, 9.11.2012

John Nurmisen Säätiön suurilla resursseilla tehdään upeimpia kirjoja mitä Suomessa ylipäätään valmistuu.

Savon sanomat, 15.11.2012

Norsusta nautilukseen on kauniisti kuvitettu ja taitettu, esineenäkin taideteos, kuten aiemmatkin John Nurmisen Säätiön julkaisemat merenkulun kulttuurihistoriaa käsitelleet teokset.

Apu, 4/2012

John Nurmisen Säätiö tekee maamme hienoimmat kahvipöytäkirjat. Paitsi että ne ovat aina, kuten Norsusta nautilukseen, paljon muutakin kuin pelkkiä täydellisiä sisustuselementtejä kulttuurikodin kirjastoihin.

Kaupparehti Optio, 2/2013

Tieto-Finlandia 2012 palkintoehdokas emeritusprofessori Anto Leikola on jo yli puolen vuosisadan ajan perehtynyt eläinkuntaan ja eläinkuvituksen historiaan ja palasi uutuuskirjassaan vanhan tutun aiheen pariin. Leikolan signeeraus uutuuskirjaan *Norsusta nautilukseen* oli haluttu Luonnontieteellisessä keskusmuseossa järjestetyssä julkaisuutilaisuudessa. Emeritusprofessori signeerasi kirjaansa museon yhden harvinaisuuden, stellerimerilehmän luurangon seurassa.

Uutuusteoksen *Norsusta nautilukseen* kuvitus on peräisin Kansalliskirjaston kirja-arteista, sekä harvoin esillä olevista suomalaisista yksityiskokoelmista. Mukana on kuvaharvinaisuuksia, joista vanhimmat ovat 1500-luvun eläinkirjoista.

RAUNO TRÄSKELIN

Värien leikki

Jurmo, Saaristomeri, Suomi, lokakuu 2010

Selkeä vuodenaikaisuus on Itämeren vedenalaisen luonnon erityispiirre. Varsinkin matalien pohja-alueiden ilme muuttuu putkilokasvien ja rihmalevien kasvupyrahdyksen vuorotellessa. Kevään ensimmäiset levälajit ovat yleensä helakanvihreitä salaattimaisia kasvustoja, jotka kukoistavat jopa jäälauttojen seassa, tai vesirajan ruskeita rihmaleviä, jotka viihtyvät jääkylmässä vedessä. Kesällä ahdinparran ja suolilevien kaltaiset viherlevät ottavat vallan. Myös putkilokasvit, kuten kuvan vihreät haurat, ovat kukkeimmillaan kesällä. Syksyllä kirkkaimman veden aikaan ruskolevät tekevät usein paluun. Syksyn kääntyessä talveen erityisesti punaleviin kuuluvat helmipihtilevät kukoistavat ulkosaaristossa.

”John Nurmisen Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeet ovat osoittautuneet erinomaiseksi esimerkiksi siitä, miten yksityinen sektori voi edistää merkittävästi Itämeren puhdistamista. Säätiö on päättänyt noudattaa toiminnassaan liiketoiminnan periaatteita. Hankkeiden täytyy olla kustannustehokkaita ja saada aikaan konkreettisia tuloksia mahdollisimman lyhyessä ajassa. Lähestymistapa on ollut menestys.”

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö,
Puhdas Itämeri -hankkeiden suojelija

MERIYMPÄRISTÖN TOIMINTALINJA

PUHDAS ITÄMERI -HANKKEET

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN Puhdas Itämeri -hankkeilla on kaksi toiminta-aluetta:

1. Itämeren rehevöitymiseen liittyvät hankkeet
2. Suomenlahdella tapahtuvan öljyonnettomuuden ehkäisemiseen liittyvä hanke

John Nurmisen Säätiön fosforinpoistohankkeiden tavoitteena on saada aikaan näkyvä parannus Itämeren tilaan vähentämällä mereen päätyvien ravinteiden määrää ja siten ehkäistä meren rehevöitymistä. Tavoitteen saavuttamiseksi säätiön hankkeissa tehostetaan ravinteiden poistoa jätevesistä ja pienennetään ravinnepäästöjä koko Itämeren valuma-alueella.

Tankkeriturva-hankkeen tavoitteena on merkittävästi pienentää mittavan öljyonnettomuuden riskiä Suomenlahdella. Tavoitteen saavuttamiseksi säätiö luo yhteistyössä merenkulun keskeisten avaintoimijoiden kanssa uuden ENSI®-navigointipalvelun, joka parantaa edellytyksiä ennakoivalle alusliikenteen ohjaukselle.

Puhdas Itämeri -hankkeiden toimintaperiaatteet

Puhdas Itämeri -hankkeissa pyritään parhaalla mahdollisella tavalla yhdistämään julkisen ja yksityisen sektorin asiantuntemusta ja voimavaroja meriympäristön hyväksi. Hankkeissa tehdään yhteistyötä lu-

kuisten tahojen kanssa mm. rahoituksessa, teknisessä suunnittelussa ja rakennustöissä. Itämeren tilan kannalta merkittävimpien hankkeiden löytämiseksi hyödynnetään johtavaa Itämeri-asiantuntemusta.

Säätiö on säännöllisesti yhteydessä keskeisiin poliittisiin tahoihin Itämeren suojelun edistämiseksi. Lisäksi pidetään yhteyttä ja tehdään yhteistyötä myös muiden Itämeren suojelun piirissä toimivien kansalaisjärjestöjen kanssa.

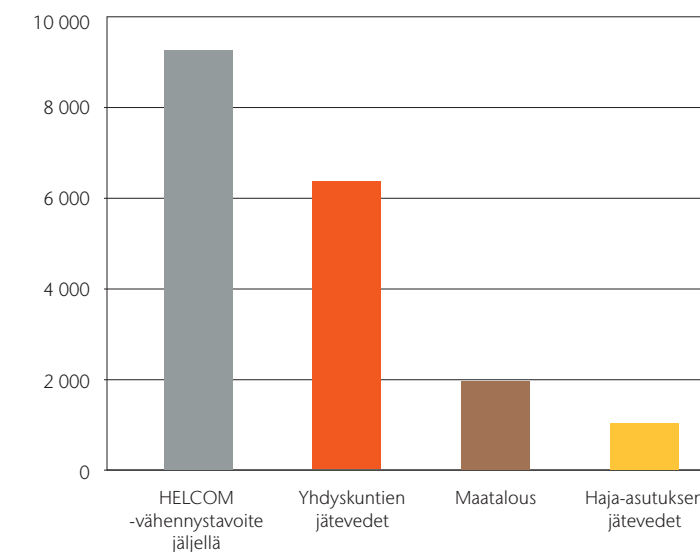
Säätiön kaltaisen pienen ja joustavan kolmannen sektorin toimijan on mahdollista käynnistää ja johtaa projekteja nopeammassa aikataulussa kuin viralliset rakenteet sallivat. Toiminnallaan säätiö voi vauhdittaa Itämeren tilan kannalta kriittisiä hankkeita sekä toimia katalyyttina valtiolliset rajat ylittävissä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus- ja yhteistyöprojekteissa.

Puhdas Itämeri -hankkeiden tavoite on kohdentaa toimet sinne, missä pienimmällä kustannuksella on saatavissa aikaan suurin positiivinen ympäristövaikutus.

Säätiön ympäristötoiminnan periaatteet ovat:

1. Konkreettiset toimet
2. Mitattava vaikutus Itämeren tilaan
3. Nopeat tulokset
4. Kustannustehokkuus
5. Rajat ylittävä yhteistyö

Fosforitonna/vuosi

PALJONKO FOSFORIA PITÄÄ POISTAA VUOTEEN 2021 MENNESSÄ – JA MISTÄ SE VOIDAAN SAADA?

Itämeren kokonaiskuormitus lähtötilanteessa 36 310 t (1997–2003 keskiarvo).

HELCOM-vähennystavoite lähtötilanteessa 15 250 t (2007); tästä leikattu 2012 mennessä 6 000 t.

Itämeren kokonaiskuormitus nyt (2013) n. 30 000 t (2006–2008 keskiarvo).

Tavoite vuonna 2021: kokonaiskuormitus 21 060 t.

Lähde: HELCOM

REHEVÖITYMISTÄ VÄHENTÄVÄT FOSFORINPOISTOHANKKEET

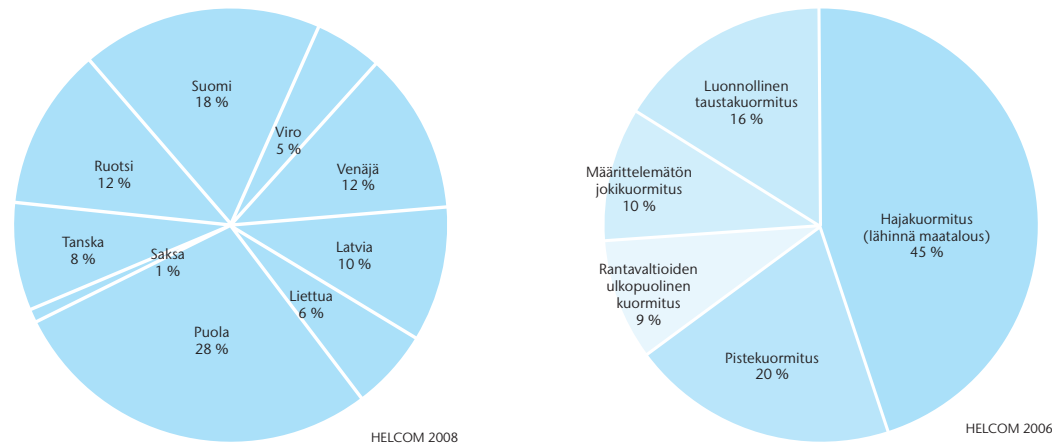
ITÄMEREN VAKAVIN YMPÄRISTÖONGELMA on rehevöityminen, jonka oireita ovat esimerkiksi jokakesäiset sini-leväkukinnat. Rehevöityminen johtuu maalta tulevista ravinnepäästöistä eli meren liian suuresta fosfori- ja typpikuormituksesta. Itämeren rehevöitymisen pysäyttämiseksi ja meren pelastamiseksi tarvitaan siten välittömästi ravinnepäästöjen merkittävää pienentämistä.

Fosforinpoistohankkeiden tavoitteena on vähentää mereen päätyviä vuotuisia fosforipäästöjä 2 500 tonnila vuoteen 2015 mennessä muun muassa tehostamalla yhdyskuntajätevesien fosforinpoistoa koko Itämeren valuma-alueella. Säätiö pyrkii kaikissa hankekohteissaan Itämeren suojelukomissio HELCOMin suosittamaan päästötason jätevesien fosforipäästöissä (enintään 0,5 mg fosforia lähtevässä jätevesilitrassa).

Fosfori on avainravinne, jonka määrä vedessä säätelee muun muassa Itämeren sinilevien esiintymistä. HELCOM on laatinut Itämeren hyvän ekologisen tilan palauttamiseksi toimintaohjelman (Baltic Sea Action

Plan), jonka kaikki Itämeren rantavaltiot ovat allekirjoittaneet Krakovassa vuonna 2007 ja sen myötä sitoutuneet vähentämään ravinnepäästöjään. Toimintaohjelman mukaan Itämeren vuotuista fosforikuormitusta on vähennettävä noin 15 000 tonnia verrattuna vuosien 1997–2003 tasoon. Tämänhetkinen kuormitus on noin 30 000 tonnia fosforia/vuosi (lähde: HELCOM 2008).

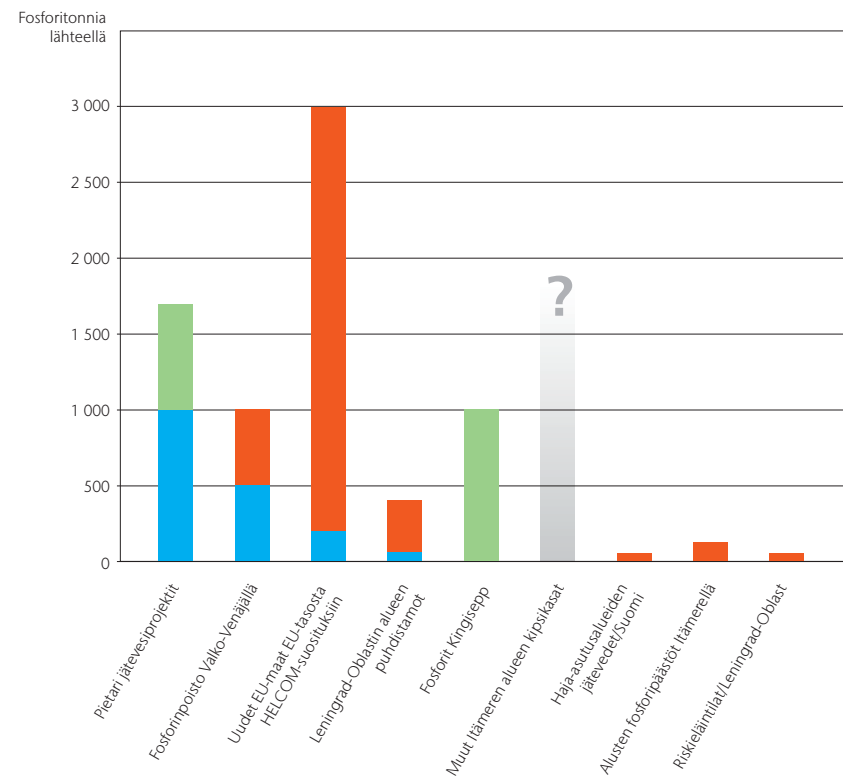
Säätiön 2 500 tonnin vähennystavoite on kunnianhimoinen, yksi kuudesosa HELCOMin kokonaistavoitteesta. Esimerkiksi Suomen kansallinen fosforipäästöjen vähennyskiintiö HELCOMin toimintaohjelmassa on 150 tonnia, ja Itämerellä liikenneväylien laivojen jätevesien fosforikuormitus on noin 120 tonnia vuodessa koko Itämerellä.

ITÄMEREN VUOTUINEN FOSFORIKUORMA MAITTAIN JA LÄHTEITTÄIN

Itämeren vuotuinen fosforikuorma muodostuu pääosin hajakuormituksesta (maatalous, haja-asutus) ja yhdyskuntien jätevesistä. Maista suurimpia kuormittajia ovat väkiluvultaan suurimmat Puola ja Venäjä. Kuviosta puuttuvien Valko-Venäjän ja Ukrainan kuormitus näkyy rantavaltioitten ulkopuolisena kuormana, joka tulee Itämereen jokivalumana pääosin Puolan, Latvian ja Liettuan kautta. Määrittelemätön jokikuormitus sisältää Venäjän ja Saksan kuormituksen, jonka lähteistä ei ole saatavissa tarkkoja tietoja. Luonnollinen taustakuormitus on ilman ihmisen vaikutusta vesistöihin syntyvää ravinnekuormitusta. Pitkäaikaiseen keskiarvoon verrattuna vuoden 2008 sademäärä Itämeren valuma-alueella ja etenkin sen pohjoisosissa oli erityisen korkea, mikä lisäsi ravinnevalumia erityisesti Suomen osalta.

Lähde: HELCOM 2006, 2008

FOSFORIKUORMITUKSEN VÄHENTÄMIS-MAHDOLLISUUKSIA ITÄMEREN VALUMA-ALUEELLA

- Potentiali
- Toteutuneet
- JNS projektit

Lähteet: HELCOM, JNS, SYKE

JARI PATANEN

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN REHEVÖITYMISTÄ VÄHENTÄVIEN FOSFORINPOISTOHANKKEIDEN PROJEKTIKOHTEET

John Nurmisen Säätiön fosforinpoistohankkeita on toteutettu viidessä maassa 19 kohteessa: Venäjän lisäksi Valko-Venäjällä, Latviassa, Virossa ja Puolassa. Näillä hankkeilla Itämeren vuosittaista fosforikuormaa pienennetään yhteensä lähes 2060 tonnia. Siten 2 500 tonnin tavoitteesta on saavuttamatta yhä 440 fosforitonnia.

HANKEKOHTEET JA NIIDEN VALINTAKRITEERIT

Säätiön fosforinpoistohankkeiden yhteistyökohteet valitaan hankkeen toteutettavuuden, mitattavissa olevien ympäristövaikutusten ja kustannustehokkuuden perusteella. Käynnissä olevien projektien lisäksi John Nurmisen Säätiö hakee koko Itämeren valuma-alueelta aktiivisesti uusia hankekohteita, joissa voitaisiin vähentää Itämereen päätyvää ravinnekuormaa esimerkiksi jätevedenpuhdistusta tehostamalla.

FOSFORINPOISTOHANKKEET VUONNA 2012

VENÄJÄ

Suurin osa Venäjän jätevedenpuhdistamoista on rakennettu Neuvostoliiton aikana, eikä niissä käytetty ravinteidenpoistoteknologia vastaa nykyisiä kriteerejä. Itämereen päätyviä fosforipäästöjä voidaan leikata kustannustehokkaasti ja nopeasti parantamalla olemassa olevien puhdistamoiden toimintaa Leningradin ja Kaliningradin alueilla.

Pietarin suuret jätevedenpuhdistamot: Keskinen, Lounainen ja Pohjoinen

Säätiön ja Pietarin vesilaitoksen vuonna 2005 käynnistynyt yhteistyöhanke Pietarin kolmen suurimman jätevedenpuhdistamon fosforinpoiston tehostamiseksi saatiin päätökseen kesällä 2011. Hankkeen valmistuttua vuotuinen fosforikuorma Itämereen pieneni yli 1000 tonnilla. Vuoden 2012 aikana Pietarin vesilaitoksen kanssa jatkettiin puhdistamoiden päästöjen seurantaan sekä fosforinpoiston kehittämistä.

Hatsina

Hatsina on noin 80 000 asukkaan kaupunki, joka sijaitsee Pietarin lounaispuolella. Kaupungin jätevedet lasketaan Izhora-jokeen, jonka vedet virtaavat Nevan kautta Suomenlahteen.

Säätiö ja Hatsinan vesilaitos allekirjoittivat helmikuussa 2010 aiesopimuksen kaupungin jätevesien

fosforinpoiston tehostamisesta yhteisvoimin. Hankkeessa säätiö tukee fosforinpoiston teknistä suunnittelua sekä laitehankintoja, kun taas rakennustyöt ja paikallissuunnittelu ovat vesilaitoksen vastuulla.

Vuoden 2011 aikana puhdistamolle tehtiin tekninen prosessisuunnitelma sekä tarjousasiakirjat fosforinpoiston tehostamisesta. Investointien valmistelua on jatkettu vuonna 2012, ja työt on tarkoitus saattaa loppuun vuoden 2013 aikana. Hatsinassa saavutetaan noin 40 tonnin fosforikuormituksen vuotuinen vähenemä.

Viipuri

Viipurin noin 70 000 asukkaan jätevedet lasketaan Viipurinlahteen, josta ne päätyvät Suomen itäiselle merialueelle.

Vuonna 2010 allekirjoitettiin Viipurin vesilaitoksen kanssa aiesopimus fosforinpoiston tehostamisesta sekä sopimus fosforinpoistokokeiden toteuttamisesta Viipurin jätevedenpuhdistamolla. Koetointa toteutettiin säätiön toimittamalla laitteistolla ja Suomen ympäristöministeriön rahoituksella talvella 2010–2011. Kokeiden yhteydessä havaittiin, että Viipurin jätevedenpuhdistamolle tarvitaan kulujen pienentämiseksi ja puhdistamon käyttövarmuuden lisäämiseksi kemiallisen fosforinpoiston lisäksi myös biologinen fosforinpoisto. Fosforinpoistokokeiden perusteella säätiö teetti vuoden 2011 aikana teknisen prosessisuunnitelman ja tarjousasiakirjat fosforinpoiston tehostamisesta.

FOSFORINPOISTOHANKKEIDEN AIKATAULU

JNS = John Nurmisen Säätiö, YM = Ympäristöministeriö.

Kohde	Aikataulu	Ympäristövaikutus	Rahoitus
Pietari	2005–2011; valmistunut 6/2011	1000 fosforitonin vuosivähennemä	Vesilaitos 50 %, JNS 50 %
Hatsina	2009–2013	40 fosforitonin vuosivähennemä	JNS 100 %
Viipuri	2010–2013	20 fosforitonin vuosivähennemä	JNS 100 %
PURE-hanke sekä JNS:n lisätuki Riian puhdistamolle	2010–2013	500 fosforitonin vuosivähennemä	EU 80 %, YM 5 %, JNS 15 % + Riika kemikaalisäiliö JNS 100 %
PRESTO-hanke	2011–2014	500 fosforitonin vuosivähennemä	EU 90 %, YM 5 %, JNS 5%
YHTEENSÄ		2060 fosforitonnia	

Keväällä 2012 Viipurin vesilaitoksen kanssa allekirjoitettiin investointisopimus. Sopimuksen toteuttaminen on kuitenkin viivästynyt Viipurin vesilaitoksen toistuvien johtajavaihdosten vuoksi. Investoinnit pyritään saattamaan loppuun vuoden 2013 aikana. Viipurissa toteutettavalla tehokkaalla fosforinpoistolla voidaan vähentää noin 20 tonnia vuotuista, Itämereen päätyvää fosforikuormaa ja parantaa samalla Suomen itäisten rannikkovesien ja rehevöityneen Viipurinlahden tilaa.

Udarnik

Udarnikin kanala sijaitsee Luoteis-Venäjällä, Viipurin lähialueella Pobedan kylässä. Säätiö selvitti vuonna 2011 mahdollisuuksia Leningradin alueen eläintilojen päästöjen vähentämiseksi. Kohteiksi valittiin neljä suurta ns. riskikanalaa, joista Itämeren suojelukomis-

sion HELCOMin mukaan päättyy Itämereen suurin määrä ravinnekuormitusta. Näistä yhden, Udarnikin kanalan, kanssa käynnistettiin 2012 yhteisprojekti, jonka tavoitteena on kanalan lanta-altaista tulevien ravinnevalumiin vähentäminen vesistöihin ja Itämereen.

Udarnikin kanalahankkeelle saatiin John Nurmisen Säätiön tuen lisäksi keväällä 2012 Ruotsin ja Suomen valtioiden perustaman Baltic Sea Action Plan Trust Fundin lisärahoitus. Selvitys lannankäsittelyn parantamisesta käynnistettiin kesäkuussa 2012. Udarnik rakensi alueelle uudet lannankäsittelyaltaat syksyllä 2012 ja aloitti kahden uuden lanta-altaan suunnittelun. Säätiö ja Udarnikin kanalan omistajat selvittävät yhdessä vaihtoehtoja, joilla minimoidaan vanhan ja uuden lannankäsittelyalueen vuotoriskejä ympäristöön.

Fosforipitoista vettä sisältänyt oja onnistuttiin patoamaan nopeasti hiekasta ja savesta rakennetulla padolla. Fosforit-tehtaan tekninen johtaja Sergei Sheibak kertoi, että ratkaisun löytämiseksi tehtaan johto kokosi kiireesti asiantuntijaryhmän, johon kutsuttiin paitsi tehtaan nykyiset tekniset asiantuntijat, myös Fosforitista jo eläkkeelle siirtyneitä työntekijöitä. Asiantuntijaryhmä pystyi kehittämään vain puolessatoista kuukaudessa ratkaisun, jolla valumavedet saadaan kalkin avulla puhdistettua fosforista tehokkaasti. Lisäksi fosfori voidaan kierrättää takaisin prosessiin, jolloin arvokas luonnonvara ei mene hukkaan.

EUROCHEM

EUROCHEM

JÄRKYTYKSESTÄ HELPOTUKSEEN: FOSFORIT-LANNOITETEHTAAN PÄÄSTÖT LAUKAANJOKEEN (LUGA) KINGISEPPISSÄ LUOTEIS-VENÄJÄLLÄ

Tammikuussa 2012 julkisuuteen tuli tieto uudesta, Itämeri-tutkijoillekin ennalta tuntemattomasta, merkittävästä ravinnepäästölähteestä Suomenlahdella. HELCOMin tutkimushankkeessa selvisi, että Laukaanjoen (Luga) varressa Kingiseppissä sijaitsevan Fosforitin lannoitetehtaan alueelta pääsee vuodessa 700–1400 tonnia fosforia Itämereen. John Nurmisen Säätiö otti välittömästi yhteyttä tehtaan omistavaan EuroChem-yhtiöön, ja tarjosi apua ja teknistä tukea, jotta päästöt saataisiin nopeasti hallintaan. Säätiö tarjosi yhtiön käyttöön fosforintuotannon vesistö päästöjen hallintaan liittyvän parhaan suomalaisen asiantuntemuksen, ja muun muassa järjesti Suomessa kahden päivän teknisen asiantuntijaseminaarin aiheesta.

EuroChem käynnisti omat tutkimuksensa fosforipitoisten pintavesien lähteiden ja valumareittien selvittämiseksi tehtaan lähialueilla sen jälkeen, kun yritys sai tiedon fosforivalumista tammikuussa 2012. Kohonneita fosforipitoisuuksia, joiden arvo vaihteli 90–230 mg/l välillä löytyi ojasta, jonka kautta Fosforit-tehtaan viereisiltä alueilta tulevat pintavedet valuvat tehdasalueen läpi Laukaanjokeen. Päästöt tulivat ojaan ilmeisesti tehdasalueen takana sijaitsevalta suoalueelta, jonka lampiin, allikoihin ja pohjavesiin kipsinlajityksestä valunut fosforipitoinen vesi on vuosikymmenien saatossa päätynyt. Fosforitin asiantuntijat rakensivat tehtaan alueelle valumavesien puhdistusjärjestelmän maaliskuussa 2012. Laukaanjoessa ei ole havaittu kohonneita fosforipitoisuuksia järjestelmän käyttöönoton jälkeen.

John Nurmisen Säätiön asiantuntijat vierailivat touko-kesäkuussa 2012 useita kertoja Fosforit-tehtaalla tutustumassa puhdistusjärjestelmään. EuroChem ja John Nurmisen Säätiö allekirjoittivat kesäkuussa 2012 aiesopimuksen, jonka mukaan osapuolet valitsevat yhdessä riippumattoman eurooppalaisen asiantuntijajärjestön arvioimaan ja seuraamaan nykyisen pintavesien keräys- ja puhdistusjärjestelmän toimivuutta ja tehokkuutta, tehtaan alueelta tulevia päästöjä sekä Laukaanjoen fosforipitoisuuksia. Asiantuntijajärjestön työ käynnistyy vuonna 2013.

Yllä: Fosforipitoiset vedet ovat vuosikymmenten saatossa valuneet ympäristöön taustalla näkyvästä kipsivuoresta. Kipsivuoren ympärillä on nykyään tiiviit suojavallit, joten itse kipsivuoresta ei valumia enää tule. Kuvassa keskellä viittooo EuroChem in hallintojohtaja Igor Schelkunov; hänestä oikealle Marjukka Porvari (JNS), Elena Kaskelainen (JNS) ja Fosforit-tehtaan tekninen johtaja Sergei Sheibak. Fosforit-lannoitetehtas tuli EuroChem in omistukseen 2000-luvun alussa. ”Korjaamme tässä menneiden vuosien laiminlyönnejä. Tehtaan toiminta käynnistyi 1963, jolloin ympäristökäytännöt olivat aivan toisenlaiset. Päästöt eivät ole peräisin nykyisestä tuotantoprosessista,” kertoi hallintojohtaja Schelkunov.

PRESTO – PROJECT ON REDUCTION OF EUTROPHICATION OF THE SEA TODAY

PRESTO-hankkeen tarkoitus on parantaa ravinteiden poistoa neljässä valkovenäläisessä kaupungissa, Baranovitšissa, Grodnossa, Molodetšnossa ja Vitebskissä. Hankkeen avulla vähennetään jätevedenpuhdistamoiden fosforipäästöjä Itämereen arviolta 500 tonnilla vuodessa. John Nurmisen Säätiö on vastuussa hankkeen investoinneista, joiden rahallinen suuruus kullakin jätevedenpuhdistuslaitoksella on n. 500 000 euroa. Neljän kaupungin lisäksi investointisuunnitelma ravinteidenpoiston tehostamiseksi tehdään myös Lidan kaupungin jätevedenpuhdistamolle.

Investointien lisäksi hankkeessa on myös koulutusosio, josta vastaa Berliinin teknillinen korkeakoulu. Koulutusten tarkoitus on parantaa valkovenäläisten jätevesiasiantuntijoiden osaamista ravinteidenpoiston osalta. Hankkeessa ovat mukana myös Liettuan Kaunasin ja Latvian Daugavpilsin vesilaitokset. Ravinteidenpoistoteknologia on EU:n tuella uudistettu Neuvostoliiton ai-

kana rakennetuissa Daugavpilsin ja Kaunasin jätevedenpuhdistamoissa ja ne toimivat nyt hyvinä esimerkkeinä projektissa investoiville laitoksille. PRESTOn puitteissa Daugavpilsin laitos investoi myös parempaan lietteenkäsittelyyn. Projektin hallinnosta vastaa Itämeren kaupunkien liitto (UBC).

EU:n Itämeriohjelma hyväksyi PRESTO-projektin kesäkuussa 2011. Projektin kokonaisbudjetti on 4,55 miljoonaa euroa, josta jätevedenpuhdistamoilla ravinteiden poistoon käytettävät suorat investoinnit ovat 2 miljoonaa euroa. EU rahoittaa suurimman osan projektista: se kattaa 75–90% yhteistyökumppanien projektikustannuksista (riippuen missä maassa kumppani toimii). Lisäksi Suomen ympäristöministeriö tukee hankekumppaneita John Nurmisen Säätiötä ja UBC:tä yhteensä 185 000 eurolla, mikä kattaa suurimman osan näiden kahden organisaation omista kustannuksista.

VALKO-VENÄJÄ

Osa Valko-Venäjältä sijaitsee Itämeren valuma-alueella. Valko-Venäjän ravinnekuormitus päättyy Itämereen pääasiassa kolmea reittiä: Puolan läpi virtaavan Veiksel-joen mukana, Liettuan läpi virtaavan Niemen-joen kautta ja Latvian läpi kulkevan Väinäjoen (Daugava) mukana. Maan puhdistamoinfrastruktuuri on rakennettu Neuvostoliiton aikana, eikä ravinteita nykyisellään poisteta tehokkaasti. Itämeren suojelukomissio HELCOMin arvion mukaan jätevesien ravinteidenpoistoa tehostamalla voitaisiin Valko-Venäjältä Itämereen päätyvä fosforikuormaa vähentää jopa 1000 tonnilla.

Ensimmäinen John Nurmisen Säätiön valkovenäläinen hankekohde on Brestin kaupunki, joka osallistui

yhtenä investointikohteena vuonna 2009 käynnistettyyn PURE-hankkeeseen. Kesäkuussa 2011 käynnistyi toinen EU:n Itämeriohjelma osarahoitettava hanke PRESTO, jota toteutetaan yhdeksässä valkovenäläisessä kaupungissa.

PURE-hankkeeseen osallistuva Brest sijaitsee aivan Puolan ja Valko-Venäjän rajalla. Kaupungin jätevesipäästöt virtaavat Veikseliin laskevan Bug-joen mukana suoraan Puolan puolelle. Brestin kaupungissa on yli 300 000 asukasta ja suuri määrä elintarviketeollisuutta, jonka jätevedet myös johdetaan puhdistamolle. PURE-hankkeessa Brest investoi tehostettuun fosforinpoistoon. Parannusten myötä voidaan puhdistamolta tulevaa vuotuista fosforikuormitusta vähentää noin 300 tonnilla. Vuonna 2012 EU:n

Pietarin ratkaisut kiinnostavat myös kansainvälisesti, sillä neuvostoaikaisen teknologian nykyaikaistaminen ja ravinteidenpoiston tehostaminen on ajankohtaista monessa muussakin Itämeren alueen maassa. Toukokuussa 2012 Pietarissa järjestettiin kahtena perättäisenä viikkona tapahtumat PURE- ja PRESTO hankkeen yhteistyökumppaneille. Tapahtumissa jaettiin tietoa ja vaihdettiin kokemuksia eri Itämeren maiden vesilaitosten edustajien ja muiden jätevedenpuhdistuksen ammattilaisen kesken. Kuvassa PRESTO-hankkeen yhteistyökumppaneita.

TOMIWA

Itämeriohjelma myönnettiin Brestin kaupungille lisäaikaa investointien toteuttamiselle kesäkuun 2013 loppuun.

PRESTO-hankkeessa ovat mukana Baranovitšin, Grodnon, Molodetšnon ja Vitebskin kaupungit, joiden puhdistamoilla investoidaan tehostettuun ravinteidenpoistoon. Lisäksi Polotsk, Lida ja Slonim osallistuvat hankkeeseen kouluttamalla vesilaitoksiaan tehostamaan jätevesien puhdistusprosessia. Vuonna 2012 hankkeessa valmisteltiin tekniset investointisuunnitelmat tehostetun ravinteidenpoiston toteuttamiseksi. Lisäksi allekirjoitettiin vesilaitosten kanssa investointisopimukset. Vesilaitokset aloittivat investointien paikallisuunnittelun, joka tarvitaan virallisten investointilupien saamiseksi. Investointien lisäksi vesilaitoksille, yliopistoille ja suunnittelijoille järjestettiin koulutustilaisuuksia ravinteiden poiston tehostamisesta, jätevesilietteen käsittelystä sekä laboratorioden toiminnasta.

PUOLA

Puolalla on merkittävä rooli Itämeren suojelussa, sillä Itämeren valuma-alueen lähes 90 miljoonasta asukkaasta melkein puolet asuu Puolassa. Maassa on vuodesta 2003 ollut käynnissä mittava ohjelma jäteveden puhdistuksen saattamiseksi EU-direktiivien edellyttämälle tasolle. Ohjelman puitteissa on rakennettu ja modernisoitu satoja puhdistamoja. Ohjelman tavoitteena ei kuitenkaan ole ollut HELCOMin asettamien fosforinpoistotavoitteiden saavuttaminen vaan ohjenuorana ovat olleet HELCOMin tavoitteita löyhemmät EU-jätevesidirektiivin vaatimukset. HELCOM-tavoitteiden täyttyminen Puolassa olisi Itämeren tilan kannalta todellinen läpimurto, sillä vuosittainen fosforinpoistopotentiali EU:n jätevesidirektiivin vaatimusten täyttämisen jälkeenkin on Puolan jätevesisektorilla valtava: lähes 2 500 tonnia eli lähes puolet koko Itämeren alueen jätevesisektorin fosforivähennyspotentialista.

”Puolassa HELCOMin fosforinpoistosuosituksen toteuttaminen lisäsi vuosittaisia jätevedenpuhdistuksen käyttökuluja noin 12 miljoonalla eurolla, tai 32 sentillä asukasta kohden. Esimerkilliset kaupungit kuten Szczecin, joka osallistuu PURE-hankkeeseen, ovat jo saavuttaneet HELCOMin tavoitetason. On tärkeää, että muut kaupungit seuraisivat näitä tiennäyttäjiä, niin Puolassa kuin Itämereen laskevien suurten jokien yläjuoksulla, esimerkiksi Valko-Venäjällä.”

*Marjukka Porvari,
John Nurmisen Säätiö*

Tämä on noin kuudesosa HELCOMin koko Itämeren alueelle asettamasta fosforipäästöjen vähennystavoitteesta terveen meriympäristön saavuttamiseksi.

John Nurmisen Säätiö allekirjoitti aiesopimuksen fosforinpoiston tehostamisesta Varsovan kaupungin kanssa vuonna 2008. Kaupungin ja samalla koko Puolan suurimman jätevedenpuhdistamon Czajkan saneeraus- ja laajennustyöt valmistuivat kesällä 2012, ja nyt laitos puhdistaa 1,7 miljoonan varsovalaisen jätevedet HELCOMin suositusten mukaisesti toimien samalla positiivisena esimerkkinä kaupungeille ja jätevedenpuhdistamoille Puolassa ja koko Itämeren alueella.

Itämeren rannalla sijaitsevat Szczecin ja Gdansk osallistuivat 2009–2012 yhteistyökumppaneina säätiön PURE-hankkeeseen. Näissä kaupungeissa on jo saatu valmiiksi EU-direktiivien mukaiset puhdistamot. PURE-hankkeessa Szczecin ja Gdansk ovat vähentäneet Itämereen päätyvää fosforikuormitusta HELCOMin suositamalle tasolle tehostamalla puhdistamoidensa käyttöä. Szczecinin vesilaitos poistettiin vuonna 2012 HELCOMin ”pollution hot spot” -listalta.

Muulla Puolassa säätiö odottaa kansalliseen jätvesiohjelman liittyvien investointien valmistumista suurissa ja keskisuurissa kaupungeissa. Vasta sitten tiedetään, pääsevätkö kaupunkien puhdistamot ongelmitta HELCOMissa sovittuun, EU:n direktiivää tiukempaan puhdistustasoon, vai tarvitaanko niillä

säätiön tukemia lisätoimia. Kaikissa yhteyksissä Puolaan pyritään myös edelleen korostamaan HELCOM-tasoisien puhdistustuloksen tärkeyttä Itämeren suoje-lun kannalta.

VIRO

Kohtla-Järve sijaitsee Venäjän ja Viron rajalla, Itämeren rannalla. Kohtla-Järve on osallistunut säätiön PURE-hankkeeseen tehostamalla fosforinpoistoa uuden jätevedenpuhdistamonsa käyttöä kehittämällä. Kohtla-Järve poistettiin HELCOMin ”pollution hot spot” -listalta vuonna 2012.

LATVIA

Latvian pääkaupungissa Riiassa on 700 000 asukasta. Tämä Baltian maiden suurin kaupunki on Itämeren kuormituksen kannalta tärkeä, koska se sijaitsee suoraan Väinäjoen (Daugava) rannalla, vain 15 kilometrin päässä Itämerestä.

John Nurmisen Säätiön yhteistyö Riian vesilaitoksen kanssa alkoi vuonna 2009, kun säätiö myönsi vesilaitokselle avustuksen investointeihin fosforinpoiston tehostamiseksi Daugavrivan jätevedenpuhdistamolla. Riian vesilaitos osallistui myös PURE-hankkeeseen, johon sisältyneet investoinnit tukevat hyvän puhdistustuloksen jatkuvaa ylläpitämistä tarkkojen jäteveden virtaamamittarien avulla, fosforinsaostuskemikaalin

STEFAN WIDOMSKI

oikealla annostelulla sekä tehokkaammalla lietteenpoistolla puhdistusprosessista. PURE-investointien lisäksi laitokselle on hankittu toinen fosforinsaostuskemikaalille tarkoitettu annostelusäiliö John Nurmisen Säätiön tuella. Tämän säiliön asennustyöt valmistuvat vuodenalkuvuodesta 2013. Näiden investointien jälkeen Daugavrivan puhdistamolla päästään HELCOMin suositamaan puhdistustasoon ja saavutetaan yli 200 fosforitonin ja 1800 tyypitonin vuosittainen päästövähennys vuoden 2008 päästötasoon verrattuna.

Jurmalan kaupunki sijaitsee Riian läheisyydessä Itämeren rannikolla. Kaupungin vesilaitos on ollut mukana PURE-hankkeessa. Vuonna 2010 tehtyjen teknisten selvitysten perusteella Jurmalassa investoitiin biologisen ravinteidenpoiston tehostamiseen vuosien 2011–2012 aikana.

John Nurmisen Säätiön asiamies Erik Båsk ja Marjukka Porvari vierailivat Czajkan jätevedenpuhdistamolla Varsovassa. Marcin Osinski Czajkalta (oik.) kertoi, että laitos saavuttaa nyt HELCOMin suositaman tason niin typen kuin fosforinkin poistossa. ”Keskustelu ja yhteistyö säätiön ja Varsovan kaupungin välillä on ollut hedelmällistä. Varsova osoittaa esimerkillistä ympäristövastuuta jätevesien käsittelyssä”, sanoo Marjukka Porvari. ”Czajkan puhdistamo on ravinteidenpoistossa nyt varmasti yksi edelläkävijöistä Puolassa, ja toimii hyvänä esimerkkinä muille puolalaisille vesilaitoksille.”

LOTTA NURMINEN

Gdanskissa suurimmat investoinnit jätevesien käsittelyyn oli tehty jo ennen PURE-hanketta. Wschód-puhdistamon modernisointi ja Zaspá-puhdistamon sulkeminen vähensivät huomattavasti ravinnepäästöjä Itämereen. Tutustumiskäynnillä Wschód-puhdistamolle vierailun isännät kertoivat Gdanskin rantojen olleen suljettuina 1978–1994 meren saastumisen vuoksi. Nykyisin Wschód-puhdistamolla käsitellään noin 500 000 asukkaan jätevedet ja puhdistamolla on täydet edellytykset päästä HELCOMin ravinteidenpoistosuosituksiin. PURE-hankkeen partnereista Szczecinin vesilaitos, ZWiK, poistettiin HELCOMin hot spot -listalta vuonna 2012. Kaupungissa on nykyisin kaksi modernia jätevedenpuhdistamoa, kun jätevedet laskettiin mereen aiemmin lähes käsittelemättöminä.

PURE: KONKREETTISIA PARANNUKSIA JÄTEVESIEN PUHDISTUKSEEN ITÄMEREN ALUEELLA

Vuonna 2009 käynnistetyin PURE-hankkeen 16.10.2012 järjestettyyn loppukonferenssiin Puolan Gdanskiin koontui noin 150 vesilaitosten, kaupunkien, ympäristöviranomaisten ja muiden kansallisten ja kansainvälisten ympäristötoimijoiden edustajaa. Konferenssissa esiteltiin hankkeen valkovenäläisten, virolaisten, saksalaisten, latvialaisten ja puolalaisten yhteistyökumppaneiden konkreettisia saavutuksia Itämeren suojelussa. Seminaarissa nähtiin myös esimerkkejä jäteveden käsittelymenetelmien edelläkävijöistä Puolassa, sekä linjattiin tulevaisuuden suuntaviivoja ja edessä olevaa työsarkaa Itämeren suojelun edistämiseksi.

PURE-hankkeen tulokset ovat olleet rohkaisevia: mukana olevat kaupungit ovat ryhtyneet vapaaehtoiseen toimintaan Itämeren tilan parantamiseksi. Yhteistyö

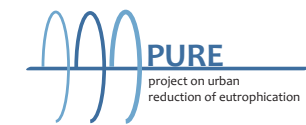
ja tiedonvaihto hankkeessa on parantanut osallistujien asiantuntemusta. Hankkeen konkreettisin vaikutus Itämeren tilaan syntyy fosforinpoistoa tehostavista investoinneista kolmen hankkeeseen osallistuneen vesilaitoksen jätevedenpuhdistamoilla. Investointien valmistuttua vuosittainen fosforikuormitus Itämereen vähenee 300-500 tonnilla. Määrä on merkittävä: se vastaa esimerkiksi noin puolta Suomen vuosittaisesta fosforikuormituksesta Suomenlahteen ja Saaristomereen.

Hankkeessa on myös identifioitu hyviä käytäntöjä ja ratkaisuja jätevedenpuhdistamojen lietteenkäsittelyn parantamiseksi. Projektin julkaisi kirjan lietteen käsittelyn hyvistä käytännöistä usealla Itämeren alueen kielellä. Hankkeessa myös kehitettiin uusi online-työkalu, "PURE BenchMark", jätevedenpuhdistamoita koskevan

tiedon ja Itämeren kuormitustietojen jakamisen parantamiseksi ja visualisoimiseksi.

Marjukka Porvari, John Nurmisen Säätiön fosforinpoistohankkeista vastaava johtaja on tiimeineen ollut vastuussa projektin teknisten investointien koordinoinnista jätevedenpuhdistamoilla. Hankkeen projektipäällikköinä toimivat Tuuli Ojala ja Elena Kaskelainen.

Itämeren kaupunkien liiton (UBC) johtamassa PURE-hankkeessa partnereita ovat John Nurmisen Säätiön lisäksi Itämeren suojelukomissio HELCOM, Riian, Jurmalan, Brestin, Szczecin, Lyypekin ja Kohtla-Järven vesilaitokset sekä Gdanskin ja Maarianhaminan kaupungit. HELCOM on vastuussa hankkeen viestinnästä ja John Nurmisen Säätiö fosforinpoistoinvestoinneista sekä hankkeen lietteenkäsittelyosiosta.

PURE-HANKE

John Nurmisen Säätiö johtaa teknisten selvitysten tekemistä ja fosforinpoistoinvestointeja 11 yhteistyökumppanin PURE-hankkeessa. Hankkeessa vähennetään 300–500 tonnia jätevedenpuhdistamoilta tulevaa fosforikuormitusta Latvian Riiassa ja Jurmalassa, Valko-Venäjän Brestissä, Viron Kohtla-Järnessä sekä Puolan Gdanskissa ja Szczecinissä. PURE-hankkeeseen kuuluu myös jätevesilietteen kestäväää käyttöä edistävä osio, jota John Nurmisen Säätiö koordinoi. PURE-hanke päättyi joulukuussa 2012 lukuun ottamatta investointeja Brestissä. Investointien loppuunsaattamiseksi Brestvodokanal, John Nurmisen Säätiö ja Itämeren kaupunkien liiton ympäristökomissio ovat saaneet hankkeelle jatkoajan kesäkuuhun 2013.

PURE-hanke toteutetaan EU:n Itämeriohjelman osarahoituksella ja sen kokonaisbudjetti on 3,2 MEUR. EU:n rahoitusosuus hankkeelle on vanhoissa jäsenmaissa 75 %, uusissa jäsenmaissa 85 %, (EAKR-rahoitus*) ja Valko-Venäjällä 90 % (ENPI-rahoitus**). John Nurmisen Säätiön budjetti hankkeessa on 0,6 MEUR. Säätiön johdolla toteutettavat 1 MEUR investoinnit ovat vesilaitosten omissa hankebudjeteissa. Ympäristöministeriön myöntämä Suomen valtion vastinrahoitus kattaa suuren osan suomalaisten hankepartnereiden – John Nurmisen Säätiön, hankehallinnosta vastaavan Itämeren kaupunkien liiton (UBC) sekä HELCOMin omarahoitusosuuksista PURE-hankkeesta.

* EAKR = Euroopan aluekehitysrahasto

** ENPI tarkoittaa Euroopan naapurisuuden ja kumppanuuden välinettä, jolla rahoitetaan ulkosuhdeohjelmia EU-maan ja EU:n ulkopuolisen maan välillä.

LOTTA RUOKANEN

Riika on yksi jätevesiensä fosforinpoistoa parantavista PURE-hankkeen yhteistyökumppaneista. Riian vesilaitoksen jätevedenpuhdistamolla, Daugavgrivassa, käsitellään noin 800 000 asukkaan jätevedet. Puhdistamo suunniteltiin jo Neuvostoliiton aikana ja se otettiin käyttöön 1990-luvulla. Suuret modernisointihankkeet laitoksen puhdistustuloksen parantamiseksi toteutettiin vuosina 2001 ja 2012. PURE-hankeeseen sisältyneet investoinnit tukevat hyvää puhdistustulosta fosforin kemiallisella saostuksella, prosessin paremmalla ohjauksella sekä tehokkaammalla lietteenpoistolla prosessista. PURE-investointien lisäksi laitokselle hankittiin vuonna 2012 vielä toinen fosforinsaostuskemikaalin annostelusäiliö John Nurmisen Säätiön suoralla tuella. Uudistettu Daugavgrivan puhdistamo saavuttaa yli 100 fosforitonin ja 1800 tyyppitonin vuosittaisen päästövähennyksen vuoden 2008 päästötasoon verrattuna.

Marjukka Porvari, John Nurmisen Säätiön fosforinpoistohankkeista vastaava johtaja, kutsuu hyvin toimivia jätevedenpuhdistamoita ”Itämeren supersankareiksi”. Vesilaitokset tarvitsevat paikallisten päättäjien poliittista tukea. Myös kansallisella ympäristöpolitiikalla ja lupaviranomaisilla on kriittinen rooli. Olemassaolevaa jäteveden käsittelyn infrastruktuuria pitäisi voida käyttää parhaalla mahdollisella tavalla siten, että HELCOMin asettamat jätevedenpuhdistustavoitteet täyttyvät. Puhdistamoinvestoinnit muodostavat työlle perustan, mutta optimaaliset tulokset voidaan saavuttaa vain riittävän motivaation ja osaavan käyttökäytännön voimin. Kuvassa yksi supersankareista, Riian jätevedenpuhdistamon johtaja Maris Zviedris.

MAX EDIN

GAUNTIS KALNE

HUOMIO LIETTEENKÄSITTELYYN

Jätevedenpuhdistamoilla syntyvän lietteen jatkokäsittely on kriittinen osa nykyaikaista tehokasta ja kestävä kehityksen mukaista jätevedenkäsittelyä. Tutkimusten mukaan jätevedenpuhdistamojen kokonaiskustannuksista jopa puolet koostuu lietteenkäsittelystä. Lietteenkäsittelyn ongelmat Itämeren alueella ovat moninaisia: huonoimmassa tapauksessa jätevedestä jo kertaalleen poistetut ravinteet päätyvät epäasianmukaisesti varastoidusta lietteestä takaisin vesistöihin. Tästä syystä lietteenkäsittelyn parantaminen on valittu fosforikuormituksen vähentämisen lisäksi osaksi PURE-hanketta.

PURE-hankemukumppanit saivat koulutusta lietteenkäsittelyn vaihtoehtoista John Nurmisen Säätiön isännöimässä koulutuksessa Kirkkonummella helmikuussa 2012. Koulutuksessa keskityttiin käytännön esimerkkien avulla erityisesti jätevesilietteen käsittelymenetelmien valintaan. Valintatilanteet ovat usein haastavia: päätöksentekoon osallistuu useita tahoja ja sitä ohjaavat monenlaiset kriteerit, kuten investointi- ja käyttökustannukset, menetelmällä saavutettavissa oleva tulos ja menetelmän luotettavuus. Kuvassa Krzysztof Maciejewski, Anna Rydzyska ja Mirosława Dominowska Szczecin vesilaitokselta Puolasta. Selin vasemmalta: Olena Zinchuk Itämeren kaupunkien liitosta, Lotta Ruokanen HELCOMista ja Juhani Anhava Pöyryltä.

ILMA LASTUJÄRVI

ILMA LASTUJÄRVI

ENSI-palvelu perustuu sähköisten karttamateriaalien hyödyntämiseen. Merenkulussa ollaan parhaillaan siirtymässä perinteisistä paperikartoista sähköisiin karttoihin, joita käytetään ECDIS-laitteelta. Vasemman puoleisessa kuvassa ENSI-portaali tablettitietoneella ja oikean puoleisessa kuvassa ECDIS komentosillalla.

TANKKERITURVA-HANKE

Tausta ja hanke lyhyesti

Tankkeriturva-hankkeen tavoitteena on pienentää merkittävästi Suomenlahdella tapahtuvan öljyonnettomuuden todennäköisyyttä ja lisätä meriliikenteen turvallisuutta. Suomenlahti on maailmanlaajuisestikin tarkasteltuna erittäin vilkkaasti liikennöity merialue. Siellä on vuosittain yli 40 000 aluskäyntiä, joista öljytankkereita yli 7 000. Kasvavat liikennemäärät yhdistettynä lisääntyneisiin öljykuljetuksiin ovat kasvattaneet vakavan öljyonnettomuuden riskiä. Merenkulun haasteina ovat lisäksi risteävä liikenne Helsingin ja Tallinnan välillä, karikkoisuus ja talvisin jääolosuhteet. Suurella öljyonnettomuudella eli kymmenien tuhansien tonnin öljypäästöillä olisi pitkäkestoiset ja peruuttamattomasti vahingolliset vaikutukset meren ja merenrantojen eliöihin ja elinkeinoihin.

Vuonna 2009 käynnistetyssä Tankkeriturva-hankkeessa keskitytään suurten öljyonnettomuuksien ennaltaehkäisyyn, ei seurausten jälkihoitoon. Hankkeessa luodaan yhteistyössä hankepartnereiden kanssa

ENSI®-navigointipalvelu (Enhanced Navigation Support Information), joka tuo alusten reittisuunnitelmat meriliikenteen ohjauksen tietoon, ja helpottaa alusten tiedonsaantia sähköisessä muodossa. Tällä hetkellä meriliikenteen ohjauksessa työskenteleville alusliikenneohjaajille ei ilmoiteta alusten suunniteltuja reittejä vaan ainoastaan aluksen määränpää. Tavoitteena on saada ENSI-palvelu käyttöön Suomenlahdella vuoden 2013 aikana. Myöhemmin palvelu on laajennettavissa muillekin merialueille.

John Nurmisen Säätiön pääyhteistyökumppani hankkeessa on Liikennevirasto, jonka liikenteenohjausjärjestelmän osaksi ENSI tulee. Muita tärkeitä kumppaneita ovat Liikenteen turvallisuusvirasto ja Neste Oil. Mukana ovat olleet myös Adage, Arctia Icebreaking, Capgemini Consulting, Consilium Marine, Furuno Finland, Ilmatieteen laitos, F-Secure, Meriturvallisuuden ja -liikenteen tutkimuskeskus, VTT, Aboa Mare ja Twinspark Consulting. Kaikki yhteistyökumppanit rahoittavat itsenäisesti osallistumisensa hankkeeseen.

TANKKERITURVA-HANKE VUONNA 2012

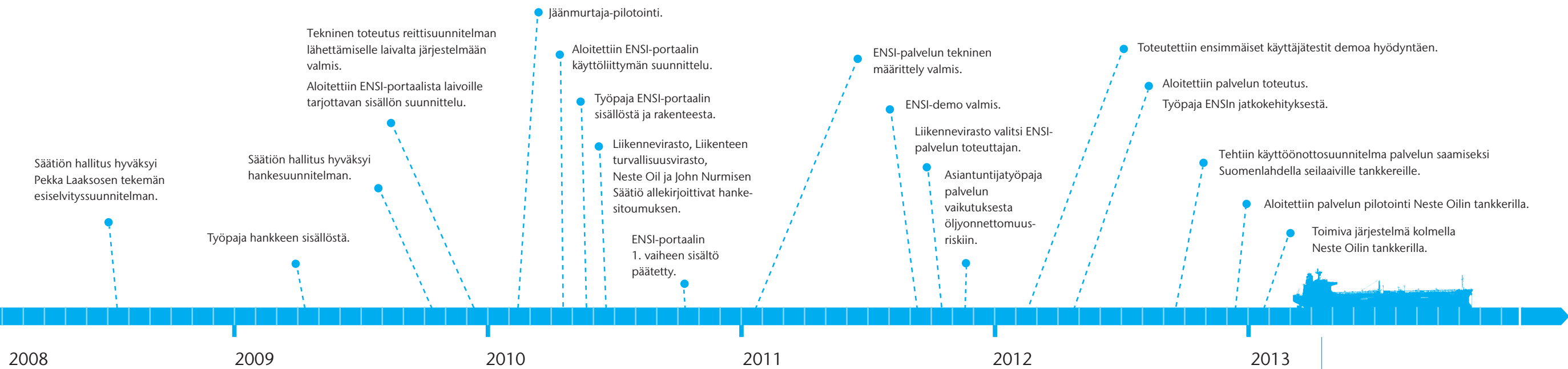
ENSI-palvelun toteutus

ENSI on automatisoitu navigointipalvelu, joka parantaa edellytyksiä ennakoivalle alusliikenteen ohjaukselle. Tuotekehitystyön jälkeen ENSI-palvelun toteutus aloitettiin Liikenneviraston tilaamana keväällä 2012, ja työ on edennyt suunnitellun aikataulun mukaisesti. Palvelu tulee olemaan yhteydessä meriliikennekeskusten liikenteenohjausjärjestelmään, ja välittää tietoja aluksen sekä meriliikenteen ohjauksen välillä.

Palvelua käyttävät alukset kirjautuvat satamassa ennen lähtöään ENSI-palveluun ja lähettävät sähköisen reittisuunnitelmansa järjestelmään, joka tarkastaa reitin ja lähettää tiedon tarkastuksen tuloksista aluksille. Tähän sisältyy arvio reittisuunnitelman mahdollisista riskialttiista kohdista. Alukset saavat palvelusta myös ajantasaista ja reittikohtaista tietoa säästä, jäästä, jäänmurtajien suosittelemista reittipisteistä ja merivaroituksista.

Meriliikennekeskusten alusliikenneohjaajat näkevät alusten lähettämän reittisuunnitelman osana merialueen reaaliaikaista tilannekuvaa. Liikenteenohjausjärjestelmä valvoo reittisuunnitelman toteutumista ja ilmoittaa alusliikenneohjaajalle, mikäli laiva poikkeaa suunnitellulta reitiltään. Alusliikenneohjaaja puuttuu tarvittaessa alusten reittimuutoksiin liikennetilanteiden mukaisesti.

Vuoden 2012 alussa Liikennevirasto teetti ENSIn demoversiota hyödyntävän ENSI-palvelun käyttävyystestin, jonka tuloksia voitiin osin hyödyntää palvelun toteutuksessa. Syksyllä 2012 ENSI-järjestelmän toteutus saatiin siihen vaiheeseen, että ensimmäisten käyttäjätietojen suunnittelu voitiin aloittaa. Varsinaiset testit aloitettiin marraskuussa. Ensimmäinen reittisuunnitelma tankkerilta ENSI-järjestelmään lähetettiin vuoden lopussa. Meriliikennekeskuksessa testit tehtiin vielä simulaattorilla, sillä operatiiviseen järjestelmään yhdistäminen tapahtuu vuoden 2013 aikana.

Capgemini lahjoitti ENSI-järjestelmän tueksi työkalun, jonka avulla vastaanotettu palaute dokumentoidaan ja käsitellään. Työkalun avulla tuotekehitystä ohjataan vastaamaan käyttäjien tarpeita, sekä karsitaan järjestelmän ongelmia.

Muut toimenpiteet ja jatkokehitys

Vuoden 2012 aikana saatiin tuloksia kahdesta ENSIin liittyvästä tutkimuksesta. Meriturvallisuuden ja -liikenteen tutkimuskeskuksen asiantuntijatyöpajassa selvitettiin ENSIn vaikutusta Suomenlahden öljyonnettomuus-riskiin. Alustavien tulosten mukaan ENSI voi pienentää karilleajon riskiä jopa 24 prosenttia. Liikenneviraston teettämässä opinnäytetyössä selvitettiin, mitä tietoja ja millä tavoin esitettynä, alusten miehistö toivoi ENSIstä saavansa. Ensimmäisen vaiheen tietojen lisäksi palveluun toivottiin luotsaukseen, väyliin ja talvimerenkulkuun liittyviä tietoja, satamatietoja ja raportointitietoja.

Vuoden 2012 aikana on valmisteltu hankkeen siirtoa John Nurmisen Säätiöltä Liikenneviraston

vastuulle. Huhtikuussa säätiö järjesti Twinspace Consultingin avustuksella kaksiosaisen työpajan, jossa yhdessä hankepartnereiden kanssa laadittiin yhteinen suunnitelma hankkeen etenemisestä. Työpajoissa kerättiin ja dokumentoitiin mielipiteitä tähän mennessä tehdystä, sekä ideoitiin kehitystä ja mahdollisia seuraavan vaiheen lisäarvopalveluja. Liikennevirasto aloitti vuoden 2012 lopussa ENSI-palvelun seuraavan vaiheen määrittelytyön.

Liikennevirasto jatkoi vuoden aikana neuvotteluita Venäjän ja Viron viranomaisten kanssa ENSI-palvelun laajentamisesta koko Suomenlahden kattavaksi. Palvelua esiteltiin vuoden kuluessa Itämeren suoje-lukomissio HELCOM:issa ja GOFREP:ssa. Lisäksi syksyllä aloitettiin säätiön ja Liikenneviraston yhteisten viestintämateriaalien koostaminen.

Tankkeriturva-hankkeen merkitys merenkulussa

Edellytykset ennakoivalle alusliikenteen ohjaukselle paranevat, kun alusten yksityiskohtaiset reittisuunnitelmat ovat meriliikenteen ohjauskeskusten käytössä,

ja suunnitellut reitit tulevat vielä kertaalleen tarkaste-tuiksi. ENSI-palvelun ansiosta tiedonkulku paranee sekä väärinkäsitysten mahdollisuudet laivojen ja alus-liikenteenohjaajien välillä vähenevät. Alusten saama reittikohtainen tieto edesauttaa niiden turvallista na-vigointia. Samalla työ komentosillalla helpottuu, kun reittiin sidottu navigointi-informaatio on saatavissa yhden kanavan kautta, eikä aikaa kulu tietojen etsi-miseen ja suodattamiseen.

Tankkeriturva-hanke on esimerkki konkreettisesta projektista, jossa toteutuvat sekä julkisen ja yksityisen sektorin että palvelunkäyttäjien edut.

ENSI-PALVELUN KEHITYS

Tankkeriturva-hanke on alusta saakka edennyt läheisessä yhteistyössä merenkulkualan toimijoiden kanssa. Vuodesta 2010 alkuvuoteen 2012 hankkeen painopisteenä on ollut palvelun käytettävyyden suunnittelu ja syksystä 2012 eteenpäin palvelun käyttöönoton edistäminen.

LIKKAINEN/STUDIO

PIIKKA/LASTIMARKKI

TUURILLAKO NE LAIVAT SEILAAVAT?

Suomen meriliikenteenohjaus on tarkkaa ja ammattitaitoista työtä. Suomessa käy noin 100 alusta vuorokaudessa ympäri vuoden. Näiden alusten yhteenlaskettu lastimäärä vuorokaudessa vastaa 7 000 junavaunullista tai 11 200 täysperävaunu-rekallista tavaraa. Noin puolet kauppa-alusliikenteestämme suuntautuu Pohjanlahden satamiin ja noin puolet Suomenlahden satamiin. Suomi on Itämeren maiden joukossa eniten riippuvainen merikuljetuksista: ulkomaankaupan viennistämme 90 % ja tuonnistamme noin 70 % kulkee meritse.

Meriliikennettä valvotaan meriliikennekeskuksissa

Suomenlahti on yksi tiheimmin liikennöidyistä ja vaikeimmin navigoitavista merialueista maailmassa. Pelkästään Suomenlahdella käy vuosittain noin 40 000 alusta, joista öljytankkereita on noin 6 500. Itämeren merikuljetusmäärien ja aluskokojen ennustetaan jatkavan kasvua lähivuosina. Ympäristönsuojelun ja meriliikenteen sujuvuuden kannalta on tärkeää keskittyä ennakoivaan meriliikenteen hallintaan ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn. Tällä tarkoitetaan pääasiassa sitä, että laivojen kulkua ja tilanteiden kehittymiseen puututaan jo ennen kuin itse vaaratilanne tai läheltä piti -tilanne tapahtuu.

Meriliikennettä valvotaan meriliikennekeskuksissa, joita on Suomessa tällä hetkellä viisi. Ne antavat alus-

liikennepalvelua. Keskukset sijaitsevat Lappeenrannassa, Helsingissä, Nauvossa, Porissa ja Vaasassa. Kaikki meriliikennekeskukset toimivat vuorokauden ympäri Meriliikenteen ohjauksen tehtävänä on alusliikenteen turvallisuuden lisääminen, tehokkuuden parantaminen ja alusliikenteestä ympäristölle aiheutuvien haittojen ehkäiseminen. Meriliikenteenohjauksesta käytetään lyhennettä VTS, joka tulee englannin kielen sanoista Vessel Traffic Service – suomeksi alusliikennepalvelu.

Helsinki Traffic on osa Suomenlahden pakollista ilmoitusjärjestelmää GOFREPiä, jota kaikki yli 300 nettotonnia painavat alukset käyttävät. Suomenlahden GOFREP-järjestelmää valvotaan kolmikantasopimuksella yhdessä Viron ja Venäjän kanssa.

Meriliikennekeskukset antavat navigointiapua ja puuttuvat riskitilanteisiin

Alusliikenteenohjaus perustuu tilannekuvaan, joka koostuu sensoreista. Sensoreita ovat muun muassa tutka, AIS (laivojen automaattinen tunnistajärjestelmä), kamera ja meri-VHF (joka tunnetaan myös nimellä puheradio). Suomessa meriliikenteenohjauksella on käytössään noin 100 tutkaa, jotka ovat sijoitettuina ympäri rannikkoa ja kattavat kaikki merenkulun kauppaväylät. AIS-tukiasemia on noin 25, ja niillä vastaanotetaan alusten tunnistetietoja.

Alusten AIS-tunnistetiedot ovat kansainvälisesti määriteltyjä ja sisältävät muun muassa aluksen mitat, kulkunopeuden, kulkusuunnan, senhetkisen sijainnin, määränpään ja saapumisajan määränpäähen

Sensoriverkoston avulla ohjataan alusliikennettä antamalla eri palveluja, kuten tiedonantopalveluja, liikenteenjärjestelypalveluja ja navigointiapupalveluja. Peruspalveluun kuuluvat tiedonannot, joissa on aina tiedot VTS-alueella olevista muista aluksista, säästä, jääolosuhteista, veden korkeudesta, luotsien ja jäänmurtajien toiminnasta, väyliin ja turvalaitteiden kunnosta ja käytettävyydestä, mahdollisesta alusta uhkaavasta vaaratilanteesta sekä muista alusten turvalliseen liikennöintiin vaikuttavista seikoista.

Kaikkien yli 24-metrinen alusten on käytettävä alusliikennepalvelua. Meriliikennekeskuksen tarjoamia liikenteenjärjestelypalveluja käytetään esimerkiksi Helsingissä, jonne saapuu kesäisin suuria risteilyaluksia. Meriliikennekeskus järjestee liikennettä sen mukaan, missä järjestyksessä alukset tulevat luotsipaikalle. Samaan aikaan liikkuu monesti myös rahtialuksia Vuosaaren päin sekä linjaliikennettä sisään ja ulos Tukholmaan ja Tallinnaan. Liikennettä on siis järjesteltävä myös muiden kulkijoiden kanssa, kun alueella voi olla menossa toistakymmentä alusta ristiin rastiin yhtä aikaa. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että meriliikennekeskuksella on ajantasainen tilannekuva, jolloin tilanteet voidaan ennakoita.

Navigointiapupalvelua joudutaan antamaan suhteellisen harvoin. Se on hyvä asia siksi, että maista käsin on hyvin hankalaa antaa ohjeita aluksille, joilla kaikilla on erilaiset ominaisuudet ja joihin keliolosuhteet vaikuttavat eri tavalla. Navigointiapupalvelua voi tarvita esimerkiksi sellainen alus, jolle tulee tekninen vika eivätkä sen omat navigointivälineet toimi. Tällaisessa tilanteessa meriliikennekeskus voi antaa ohjeet, jotta laiva pääsee takaisin satamaan tai suojaamaan paikkaan ankkuriin korjaamisen ajaksi.

Meriliikenteenohjauksesta jouduttiin puuttumaan alusten käyttäytymiseen vuonna 2011 noin 5 000 kertaa. Jokaisesta vaaratilanteesta ja sellaisesta tilantees-

ta, joka olisi voinut johtaa vaaratilanteeseen ja meriliikenteenohjaus on siihen puuttunut, tehdään raportti. Näitä raportteja tehtiin vuonna 2011 yhteensä 354. Karilleajoja estettiin viime vuonna 22, mikä on yksi suurimmista saavutuksista.

Meriliikenteen ohjaus on tärkeä osa turvallista merenkulkua, logistisia ketjuja ja ympäristönsuojelua

Vaikka olemme Suomessa jonkinlaisia edelläkävijöitä meriliikenteenohjauksessa, on myös kansainvälisesti tunnistettu, että meriliikenteen ohjaus on tärkeä osa kuljetusten logistista ketjua. Se toimii myös turvallisen ja tehokkaan merenkulun puolesta. Vähätellä ei voi myöskään saavutusta ympäristövahinkojen ennaltaehkäisemisessä. Kunniasta työstämme olemme saaneet Suomen luonnonsuojeluliitolta, joka myönsi vuonna 2011 vuoden ympäristöpalkinnon Liikenneviraston Suomenlahden meriliikennekeskukselle.

Osana toimintamme kehittämistä olemme toteuttamassa John Nurmisen Säätiön ja useiden muiden mereläisten toimijoiden kanssa yhteistyöhanketta. Hankkeessa luotava ENSI-palvelu (Enhanced Navigation Support Information) täydentää alusliikenteenohjausjärjestelmää tuomalla alusten reittisuunnitelmat alusliikenneohjaajien tietoon. Vastaavasti alukset saavat palvelusta tarvitsemaansa navigointi-informaatiota ilmoittamalleen reitille. ENSI-palvelulla tavoitellaan suuren öljyonnettomuuden riskin merkittävää pienenemistä ja meriliikenteen turvallisuuden parantamista.

Thomas Erlund
Merikapteeni, yksikön päällikkö,
Meriliikenteenohjaus
Liikennevirasto

(Lyhennelmä 23.11. 2012 julkaistusta *Centrum Balticum*in Pulloposti -viikkokolumnisarjasta.)

John Nurmisen Säätiö osallistui Raumanmeren Rotaryklubin ja Itämerihaasteen järjestämään suurtapahtumaan Rauman jäähallissa maaliskuussa 2012. John Nurmisen Säätiön hallituksen puheenjohtaja Juha Nurminen ja fosforinpoistohankkeista vastaava johtaja Marjukka Porvari korostivat puheenvuoroissaan jätevedenpuhdistamoilla tehtävän työn tärkeyttä. Itämeren paranemisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että koko valuma-alueella saadaan ravinteet vessavesistä pois HELCOM:in jätevesisuosituksen mukaisesti. Porvari kuittasi juontaja Jami Jokisen kysymyksen, mitä hän tekisi jos rahaa olisi määrättömäsi käytössä: ”Puhdistamojen kunnostamisen lisäksi ostaisi Itämeren eniten kuormittavimmat pelot pois käytöstä.”

Pohjois-Euroopan suurin venealan tapahtuma, Venemessut, järjestettiin Helsingin Messukeskuksessa 10.–19.2.2012. John Nurmisen Säätiö sai messuosaston lahjoituksena Suomen Messuilta. Säätiö esitteli osastollaan Puhdas Itämeri -hankkeita ja osallistui myös messujen lavaohjelmiin. Säätiön puolesta esiintyivät säätiön hallituksen jäsen ja Tankkeriturva-hankkeen neuvonantajaryhmän puheenjohtaja Juhani Kaskeala, säätiön asiamies Erik Båsk ja Tankkeriturva-hankkeesta vastaava johtaja Pekka Laaksonen.

YMPÄRISTÖKASVATUS JA VAIKUTTAMINEN

Säätiön toiminnan ydin on konkreettisissa hankkeissa, joita säätiö toteuttaa koko Itämeren valuma-alueella. Tämän lisäksi säätiö pyrkii omalta osaltaan kasvattamaan suuren yleisön tietoisuutta Itämeren suojelutoimien tärkeydestä ja kiireellisyydestä. Säätiö pyrkii myös aktiivisesti nostamaan julkiseen keskusteluun keskeisiä Itämeren suojelun kysymyksiä.

John Nurmisen Säätiö tavoitti vuoden 2012 aikana nuoriso- ja aikuiskoulutustilaisuuksissa noin 1000 henkilöä sekä erilaisissa yleisötapahtumissa, yritys- ja sidosryhmätileissä useita tuhansia. Suurempia tapahtumia, joihin säätiö osallistui joko järjestäjänä tai yhteistyökumppanina, oli vuoden aikana 13. Lisäksi säätiön edustajat osallistuivat säätiön omien sidosryhmätileissä lisäksi pienempiin seminaareihin ja tapahtumiin, luennoivat yliopistoilla ja korkeakouluissa sekä vastaanottivat yritys- ja nuorisoryhmiä omissa toimitiloissaan. John Nurmisen Säätiö järjesti joulukuussa koulutustilaisuuden ympäristötoimittajille, ja osallistui myös syksyllä 2012 Itämeri-viestijät-verkoston järjestämään toimittajakoulutukseen.

Koulutus ja tiedonvaihto kansainvälisissä fosforinpoistohankkeissa

Ympäristökasvatus ja ympäristötietoisuuden lisääminen olivat tärkeässä roolissa myös EU:n osarahoitamassa kansainvälisessä PURE-yhteistyöhankkeessa. Konkreettisten investointien lisäksi hankkeessa tuotettiin vuonna 2012 tiedotusmateriaalia, mm. *Eutrophication – our common challenge* -esite sekä jätevesialan toimijoille suunnattu sähköinen kirja *Proven standard practices and innovative new solutions of sludge handling in the Baltic Sea region*. Lisäksi PURE- ja PRESTO-hankkeissa järjestettiin keväällä ja syksyllä 2012 koulutustilaisuus ja seminaari Itämeren kuormituksesta sekä vesialan keinoista ja vaikutusmahdollisuuksista kuormituksen vähentämiseksi.

Viestinnän ja vaikuttamisen kanavat

John Nurmisen Säätiö kertoo Itämeren voinnista, ajankohtaisista uutisista sekä Puhdas Itämeri -hankkeiden toiminnasta omissa viestintäkanavissaan. Puhdas Itämeri -hankkeiden verkkosivuilla on noin 8000 kävijää kuukausittain, John Nurmisen Säätiön oma neljännesvuosittain ilmestyvä uutislehti tavoittaa postitse 4000 henkilöä ja lisäksi neljä kertaa vuodessa ilmestyvän Puhdas Itämeri -hankkeiden oman sähköisen uutiskirjeen jakelellistalla on yli 1000 henkilöä. Puhdas Meri -rahaston rahastoraportti ilmestyy kaksi kertaa vuodessa Puhdas Itämeri -verkkosivulla. Hankkeiden facebook-yhteisöön kuului vuoden 2012 lopussa yli 1000 henkilöä.

Säätiö ylläpitää aktiivisesti suhteita poliittisen tason päättäjiin ja pyrkii pitämään esillä Itämeren suojelun tärkeyttä sekä nostamaan esille Itämeren rehevöitymisen vähentämisen kannalta keskeisiä teemoja ja tarvittavia toimenpiteitä. Vuonna 2012 nostettiin erityiskysymyksenä esille EU:n jätevesidirektiivin vaatimuksia tiukemman, HELCOMin suosittaman jätevedenpuhdistustason toteuttaminen koko Itämeren valuma-alueella, erityisesti uusissa EU-jäsenmaissa. Asiasta järjestettiin asiantuntijatapaaminen ja sitä pyrittiin edistämään poliittisella tasolla mm. valtiotie-railujen yhteydessä ja EU:n Itämeren alueen strategian valmistelun yhteydessä.

Säätiö ylläpitää aktiivisesti suhteita poliittisen tason päättäjiin ja pyrkii pitämään esillä Itämeren suojelun

John Nurmisen Säätiö kiittää Puhdas Itämeri -hankkeiden tukijoita

SUURTUKIJAT:

PÄÄYHTEISTYÖKUMPPANIT:

AVAJINTUKIJAT:

MUUT TUKIJAT:

Aalto-yliopiston ylioppilaskunta, Aboa Mare, Abyss Art Oy, Adcose Oy, Advokatbyrå Hannes Snellman Oy, Aktia Oyj, Algol, Arctia Icebreaking Oy, Arkkitehtitoimisto Virkkunen & Co Oy, Bain & Company Nordic Inc., Balance Team Oy, Benjon Oy, Capacent Oy, Communicea Oy, Deltamarin, EMC Computer Systems Oy, EM Group Oy, EQT Partners Oy, Evli, Exxonmobil Finland Oy, Fact Law Group, FIM Varainhoito Oy, Finnmap infra, Finnsementti Oy, Fiskars Oyj, F-Secure Oyj, Golden Oriol Oy Ab, Hammarström Puhakka Partners Oy, Kiitosimeon Oy, Kotkamills Oy, Kusinkapital Ab, Liikenteen turvallisuusvirasto, Lions Club Turku Merileijonat, LJR Accounting Oy Ab, LTQ Partners Oy, Mercamer Oy, MetroAuto Group Oy, Multiprint Oy, Necorpoint, Netcontrol Oy, Nitro Group Oy, Nordic Mezzanine Oy, Nurminen Logistics, Orion Oyj, Osuuskauppa Varuboden-Oslo Handelslag, Oy Duroy Ab, Pa-Hu Oy, Pfizer Oy, Pakkausalan Ympäristörekisteri PYR Oy, Redab Finland Oy, Porin kaupunki, Protie Oy, Rahjan Huolinta, Ravintola Suomenlinnan panimo, RE Accenture Oy, Reijers Oy, Sail Tech Herrala Oy, Scandic Container, Scannotec Oy Ab, Seligson & Co, Simeon Services, Sonera, Sormat Oy, Stockmann Oyj, STX Finland Telakat, Suomen Messut, Suomen Standardoimisliitto ry, Sweco Industry Oy, TAT-ryhmä ry, Tradec Networks Oy, Vectia Oy, Versaali Oy, Victor Ek Oy Ab, World Law Group

PUHDAS ITÄMERI JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

PUHDAS ITÄMERI -HANKKEIDEN VARAINHANKINTA JA TUKIJAT

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ johtaa ja rahoittaa konkreettisia projekteja, joilla on alku, loppu ja mitattava lopputulos. Puhdas Itämeri -hankkeet rahoitetaan yksityisin lahjoitusvaroin ja julkisella rahoituksella.

Säätiö kerää varoja kahteen tavoitteeseen: fosforinpoistohankkeissa 2 500 fosforitonin vähentämiseen Itämeren vuotuisesta fosforikuormasta vuoteen 2015 mennessä ja Tankkeriturva-hankkeessa ENSI-palvelun käyttöönottoon Suomenlahdella liikkuvilla öljytankkereilla vuoden 2013 aikana.

Fosforinpoistohankkeiden 2 500 fosforitonin vähennystavoitteesta puuttuu noin 440 fosforitonin. Varoja tarvitaan projektien suunnitteluun ja esiselvitykseen, laitehankintoihin ja hankkeen johtamiseen. Yhteistyökumppaneille, esimerkiksi jätevedenpuhdistamoille, ei tehdä suoria rahansiirtoja. Tankkeriturva-hankkeessa tehdään ENSI-palvelun vaiheittaista käyttöönottoa. Hankkeessa kerätään tällä hetkellä varoja käyttöönoton tukitoimenpiteille ja aluksille tarjotaan viin päätelaitteisiin.

Rahoituksen tarve voi kasvaa, mikäli hankkeiden aikataulut venyvät. Hankkeiden edetessä tarkentuvat yksityiskohdat siitä miten, koska ja millä kustannuksilla päästään lopullisiin tavoitteisiin.

Rahoitus

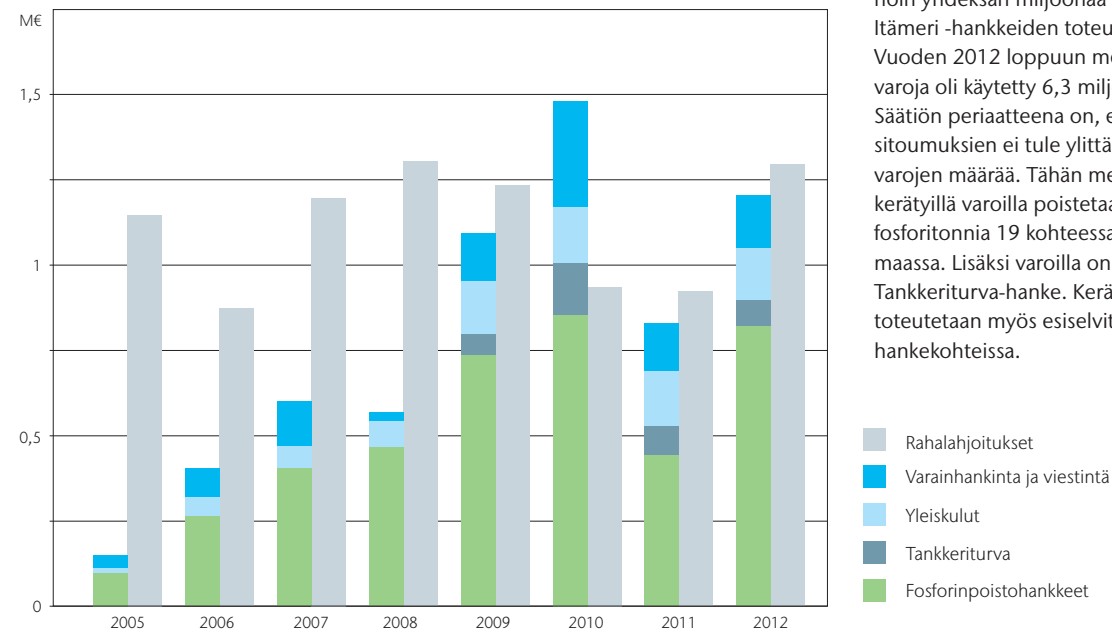
Säätiö kerää varoja Puhdas Itämeri -hankkeille pääsääntöisesti kolmella tavalla:

- 1) Vetoamalla yrityksiin ja yksityishenkilöihin
- 2) Vetoamalla suureen yleisöön. Lahjoitetun median kautta pyritään vetoamaan suureen yleisöön (kesä- ja joulukampanjat). Verkkosivuilla on sähköinen lahjoituslupa, jonka kautta voi tehdä kertalahjoituksen, merkkipäivälahjoituksen, muisto- tai testamenttilahjoituksen tai ryhtyä kuukausilahjoittajaksi. Vuoden 2013 alusta on myös ollut mahdollista tehdä hankkeille tekstiviestilahjoitus.
- 3) Hakemalla julkisia hanketukia.

Lahjoitetut varat ohjataan säätiön Puhdas Meri -rahas-
toon. Hankkeet rahoitetaan tästä rahastosta (Rahaston säännöt s. 78).

Rahallinen tuki säätiölle koostuu lähinnä yritysten ja julkisten toimijoiden tuesta. Vuoden 2012 aikana Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeille kerättiin lahjoituksia yhteensä 1 294 387 euroa. Vuonna 2012 yritysten osuus lahjoituksista oli noin 54 prosenttia ja julkisen sektorin 36 prosenttia. Yksityishenkilöiden

PUHDAS ITÄMERI -RAHALAHJOITUKSET SEKÄ KULUT TOIMIALOITTAIN 2005–2012

Säätiön tuloslaskelmassa näkyvät vain annetut rahalahjoitukset. Vuosina 2005–2012 säätiö on kerännyt varoja noin yhdeksän miljoonaa euroa Puhdas Itämeri -hankkeiden toteuttamiseksi. Vuoden 2012 loppuun mennessä varoja oli käytetty 6,3 miljoonaa euroa. Säätiön periaatteena on, että säätiön sitoumuksien ei tule ylittää kerättyjen varojen määrää. Tähän mennessä kerätyillä varoilla poistetaan noin 2 060 fosforitonnia 19 kohteessa viidessä maassa. Lisäksi varoilla on käynnistetty Tankkeriturva-hanke. Kerätyillä varoilla toteutetaan myös esiselvityksiä uusissa hankekohteissa.

JULKINEN RAHOITUS PUHDAS ITÄMERI -HANKKEILLE 2007–2015

Toimija	Julkisen sektorin rahoitus, joka ei näy säätiön tuloslaskelmassa	Säätiölle myönnetty julkisen sektorin rahoitus
EU Itämeriohjelma PURE (2009–2012)	2 500 000	520 000
EU Itämeriohjelma PRESTO (2011–2014)	3 700 000	700 000
Liikennevirasto (Tankkeriturva 2011)	400 000	0
Swedish International Development Co-operation Agency (Pietari 2010–2011)	300 000	0
Ympäristöministeriö (2007–)	0	505 000 *
Baltic Sea Action Plan Implementation Fund (NIB)	0	60 000
YHTEENSÄ	6 900 000	1 785 000

* YM:n tukeen sisältyy PURE 30 000 € ja PRESTO 88 749 €.

Julkisen hankerahoituksen suuruus, joka näkyy säätiön tuloslaskelmassa 2007–2015 välisenä aikana, on noin 1,8 MEUR. Julkinen rahoitus, joka on myönnetty säätiön kokonaan tai osittain koordinoimille projekteille, mutta joka ei näy säätiön Puhdas Itämeri -hankkeiden tuloslaskelmassa, on noin 6,8 MEUR.

lahjoitusten osuus oli yhdeksän prosenttia ja viimeinen prosentti pääoman tuottoja. Yksityishenkilöiden tekemillä merkkipäivälahjoituksilla kerättiin lähes 55 000 euroa.

Tukijakategoriat ja julkiset rahoittajat

Säätiön toimintaa tukevat yritykset jakaantuvat neljään kategoriaan: suurtukijat, pääyhteistyökumppanit, avaintukijat ja muut tukijat. Säätiön pitkäaikaisten yritystukijoiden panostus on ollut merkittävää ja tuonut säätiön toimintaan jatkuvuutta. Lahjoittajapohja on vuosien varrella laajentunut ja niin yritysten kuin yksityisten kansalaistenkin tuki on ollut ratkaisevaa säätiön toiminnan kannalta.

Julkisia toimijoita ja tukijoita säätiön hankkeissa ovat Euroopan Unioni (Itämeriohjelma 2007–2013), ympäristöministeriö sekä Liikennevirasto.

EU-rahoitteisten PURE- ja PRESTO-hankkeiden yhteenlaskettu budjetti on 7,2 miljoonaa euroa, josta 3,0 miljoonaa euroa on suoria investointeja säätiön kohdekaupunkien jätevedenpuhdistamoille. Suomen ympäristöministeriö tukee EU-hankkeiden suomalaisia partnereita näiden omarahoitusosuuden kattamiseksi. Tarkemmin hankkeiden rahoituksesta s. 36 ja 41. Liikennevirasto puolestaan toteuttaa Tankkeriturva-hanketta yhdessä säätiön kanssa ja vastaa muun muassa ENSI-palvelun toteutuksesta ja sen kustannuksista.

Vuoden 2012 suurimmat rahalahjoitukset

Suurtukijat Fortum, Nokia ja Sanoma jatkoivat tukeaan Puhdas Itämeri -hankkeille. Fortumin ja säätiön keväällä allekirjoittaman aiesopimuksen mukaan Fortumin tuki säätiölle jatkuu vuosina 2012–2015.

Ålandsbanken myönsi keväällä 2012 Puhdas Itämeri -hankkeille Luontobonusta 55 000 euroa. Nordea tuki säätiötä paitsi antamalla sille näkyvyyttä omissa kanavissaan myös suurin rahalahjoituksin.

Pääyhteistyökumppaneina jatkavat Kuusakoski sekä Nordea ja uudeksi pääyhteistyökumppaniksi syksyllä nousi Sophie von Julins Stiftelse. Avaintukijakategorian lahjoittajina jatkavat Castrén & Snellman, Familjen Hartwalls Fond sekä NCC ja vuoden aikana tulleita uusia ovat Alexandria, Greta Maria Lindbloms Stiftelse, Suomen PwC ja Insamlingsstiftelse för natur och miljö.

Ei vain rahalahjoituksia

Useat vapaaehtoiset yksityishenkilöt ja yritykset osallistuvat aktiivisesti säätiön toimintaan. Lahjoitetun työpanoksen vaikutus on huomattava. Yhteistyökumppanit arvioivat lahjoittamansa työpanoksen arvon, perustuen esimerkiksi projektiin käytettyyn työaikaan. Joissakin tapauksissa tarkkaa arviota työpanoksen rahallisesta arvosta on vaikea antaa. Tästä syystä yhteistyökumppaneiden lahjoittamaa työpanosta ei voida esittää säätiön

EDITA

OTTEITA PAINOPALVELUJA LAHJOITTAVAN EDITA OYJ:N VIESTINTÄJOHTAJAN ANNIKA LINNAN MINÄ JA ITÄMERI -TEKSTISTÄ

”Lämmin suhde Itämereen syntyi jo lapsuudessa, kun vietimme kesä Pohjanlahdella Merenkurkun saaristossa veneillein ja mökkeillen. Aurinko paistoi aina ja meri välkehti ihanasti.

... Muutettuani aikuisena Helsinkiin pääsin oikealle Itämerelle. Ensimmäinen veneretki aurinkoisena kesäpäivänä Sipoon saaristossa oli kuin unta - en voinut uskoa, että Suomessa on niin kaunista! Ja silloin en ollut vielä käynyt Turun saaristossa tai Ahvenanmaalla, jotka Pohjanmaalla kasvaneelle ovat suorastaan eksoottisia.

Nyt myös tiedän, että tämä kauneus on hyvin haurasta. Viime kesänä Kemiössä piti varoa sinilevälauttoja, kun meni uimaan. Puheissamme toistui sama ajatuskulku, jossa kauniin luonnon ihastelu saa jatkoksi harmin ja pelon siitä, mitä Itämerelle on tapahtumassa, mistä tuo kamala sinilevä johtuu?

Uskon, että tämän pelon karkottamiseksi myös minun pienillä teoillani on merkitystä, että voin omalta osaltani pitää huolta Itämerestä ja turvata sen säilymisen ihastuttavana myös pienelle tyttärelleni. Editan työntekijänä olen mukana yrityksemme ja John Nurmisen Säätiön välisessä yhteistyössä, ja pääsen näin aitiopaikalta seuraamaan kuinka edistyksellistä ja vaikuttavaa tämän säätiön työ on. John Nurmisen Säätiö on Editalle luonteva valinta avustuskohteeksi, sillä Itämeri on jokaisen suomalaisen ja ruotsalaisen editalaisen rakas kotimeri. Olemme syvästi huolestuneita sen tulevaisuudesta, mutta samalla uskomme, että Itämeri lopulta voittaa. Ja sitä voittoa haluamme olla mukana edistämässä!

PETTER BRUNCRONAN

OTTEITA PUHDAS ITÄMERI -HANKKEILLE LAHJOITANEEN SOPHIE VON JULININ SÄÄTIÖN HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJAN PETTER BRUNCRONAN MINÄ JA ITÄMERI -TEKSTISTÄ

...” Vastuu Itämeren tilasta on kaikilla sen ympärillä asuvilla ja sellaisilla toimijoilla, jotka hyödyntävät sitä liiketoiminnassaan, esimerkkinä vaikkapa meriliikenne. Jokainen yksityinen ihminen voi omalta osaltaan vaikuttaa meren tilaan valinnoillaan ja käyttäytymällä luontoa kunnioittaen liikkueensa saaristossa. Toinen tapa vaikuttaa on tukea – jokainen mahdollisuksiensa mukaan – Itämeren suojelun hyväksi toimivia järjestöjä ja säätiöitä, esimerkiksi John Nurmisen Säätiötä tai Baltic Sea Action Groupia.

Bergsrådinnan Sophie von Julins Stiftelse tukee pääsääntöisesti sairaanhoitoon ja koulutukseen liittyvää toimintaa Länsi-Uudellamaalla. Tämän linjauksen ulkopuolelta kohteeksi voi valikoitua hyvinkin erilaisia hyväntekeväisyshankkeita. Esimerkiksi Itämeri on niin olennainen osa Länsi-Uusimaata, että säätiön hallitus päätti yksimielisesti tukea John Nurmisen Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeita.

Tukemisesta tuleva lisäarvo on lyhyellä tähtäimellä hyvä mieli. Pitkällä tähtäimellä säätiön tukijana oleminen ja vuoropuhelu säätiön kanssa lisää ymmärrystämme Itämeren tilasta. Näin voimme identifoida uusia auttamisen mahdollisuuksia ja sitä kautta valaa uskoa meren tilan parantumiseen.”

ROOPE-LIPAS INNOSTI ÄÄNESTÄMÄÄN – NORDEA TEMPAPSI 150-VUOTISJUHLAVUOTENAAN ITÄMEREN HYVÄKSI

Nordea juhlisti 150-vuotista taivaltaan monin tavoin, mm. järjestämällä lipasäänestyksen kaikkien aikojen suosituimmasta pankkilippaasta. Mukana oli monille suomalaisille tuttuja lippaita SYP:in, KOP:in ja Meritan ajoilta. Jokainen lipasäänestykseen osallistunut teki samalla hyvän työn, sillä Nordea sitoutui lahjoittamaan euron per ääni John Nurmisen Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeille aina 15 000 euron keräystavoitteeseen asti. Keräystavoite jopa ylittyi lopulta ja ääniä annettiin kaikkiaan 17 128.

Nordean markkinointijohtaja Thomas Pimenoff luovutti pankin puolesta 15 000 euron lahjoituksen säätiön asiamiehelle Erik Båskille joulukuun alussa. Pimenoff totesi:

”Kenellä tahansa oli lipaskisassa mahdollisuus osallistua lahjoituksen kasvattamiseen hausalla ja luonnollisella tavalla. 150-vuotisen perinteen juhlistaminen sopi hyvin Itämereen, jolla on hieno menneisyys ja jonka tulevaisuudesta me yhdessä kannamme huolta. Asiakkaamme voi pienillä valinnoilla tehdä hyviä tekoja vaikka joka päivä Itämeren hyväksi, sillä hän voi tehdä lahjoituksen pankkikorttistoksen yhteydessä elektronisella säästöpossun eli ePossun kautta, hän jatkaa.”

Nordean asiakas voi hankkia myös MyMoney-kuvakortin, jossa on Puhdas Itämeri -logo. Nordea lahjoittaa jokaisesta kortista kolme euroa Puhdas Itämeri -hankkeille.

TERHI LINDQVIST

Roope-lipas oli kisan ehdoton suosikki ja vei voiton ylivoimaisesti yli 7 000 äänen turvin. Säätiön asiamies Erik Båsk (vas.) vastaanotti Nordean lahjoituksen Thomas Pimenoffilta.

Lipalahjoitus päätti Nordean ja John Nurmisen Säätiön ensimmäisen yhteistyövuoden. Nordean ja John Nurmisen Säätiön yhteistyö käynnistyi syksyllä 2012 ja jatkuu myös vuonna 2013. ePossu ja pankkikorttityhteistyön lisäksi vuoden aikana on tehty yhteistyötä muullakin tavoin: säätiö oli esimerkiksi mukana Nordean vuosittaisella Metsäristeilyllä kertomassa risteilyvieraille Itämeren suojelusta ja Nordea isännöi säätiön vuosittaista Club Itämeri -sidosryhmätapahtumaa elokuussa.

tuloslaskelmassa, mutta sillä on merkittävä vaikutus arvioitaessa säätiön toiminnan todellista volyyymiä.

Lahjoitettu työpanos voi olla esimerkiksi yksityishenkilön vapaaehtoista työtä, yrityksen lahjoittamaa liiketoimintaosaamista, lahjoitettua laitteistoa tai media-tilaa. Julkisten toimijoiden lahjoittama työpanos voi olla suoraa hanketukea tai virkamiestyötä.

Liikennevirasto ei lahjoita Tankkeriturva-hankkeeseen rahaa, vaan osana hanketta investoi ENSI-palvelun toteutukseen ja sen integroimiseen osaksi liikenteenohjausjärjestelmää. Tankkeriturva-hank-

keeseen on saatu myös paljon pro bono -työtä. Vuonna 2012 Capgemini lahjoitti ENSI-palvelun kehittämistä varten vaatimustenhallintatyökalun ja Twinspark ”ENSI-roadmapin” workshoppien suunnittelun ja vetämisen.

Sanoman tuella toteutettiin kesän aikakauslehtikampanja, jonka ilmoituksien luovan työn lahjoitti mainostoimisto Fiander. Edita tuki säätiötä lahjoittamalla Puhdas Itämeri -hankkeisiin liittyvien materiaalien painotyön säätiölle.

Nordean ja Metsäliiton järjestämällä metsäristeilyllä 9.–11.6.2012 oli mukana oli noin 2000 risteilyvierasta. Ohjelmassa oli mm. metsänhoitoon liittyviä asiantuntijaseminaareja. John Nurmisen Säätiön asiamies Erik Båsk kertoi risteilyvieraille Itämeren suojelemisesta. Lisäksi säätiöllä kertoi Puhdas Itämeri -hankkeista omalla messuständillään.

TIINA POUTINEN

Varainhankinnan ja viestinnän kustannukset

Säätiön Puhdas Itämeri -hanke sai alkunsa Pietarissa toteutettavasta projektista vuonna 2005, mutta on sen jälkeen kasvanut merkittävästi. Vuonna 2012 säätiön Puhdas Itämeri -hankkeita toteutettiin jo kuudessa maassa erityyppisissä hankkeissa ja asiantuntijakonsultoinneissa.

Toiminnan laajentumisen myötä myös varainhankinnan ja viestinnän kustannukset ovat kasvaneet alkuvuosista. Vuoden 2012 varainhankinnan ja viestinnän kulut olivat noin 155 000 euroa, mikä vastaa normaalitasoa.

Säätiöllä ei ole täysipäiväistä henkilöä palkattuna varainhankintaan. Säätiö ei myöskään ole ulkoistanut varainhankintaansa toiselle yritykselle.

Yritysyhteistyö ja markkinointiviestintä

John Nurmisen Säätiö tarjoaa yrityksille mahdollisuuden Itämeren suojelemisen edistämiseen, mikä voi olla osa

yrityksen ympäristötoimintaa ja yhteiskuntavastuuta. Yritykset voivat tukea Puhdas Itämeri -hanketta suoraan rahalahjoituksin tai tarjoamalla oman liiketoimintaosaamisensa hankkeen käyttöön.

Säätiön pääyhteistyökumppanit saavat säätiön logon ja Puhdas Itämeri -hankkeista kertovaa materiaalia omaan käyttöönsä, esimerkiksi sisäiseen ja asiakasviestintään. Yhteistyöstä sovitaan tarkemmin jokaisen yrityksen kanssa.

Säätiön logon käyttö kolmannen osapuolen tuotemarkkinoinnissa käsitellään tapauskohtaisesti.

KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ FORTUMILLA

PITKÄIKÄISIÄ INVESTOINTEJA

Fortumin T&K -johtaja Heli Antila näkee tulevaisuuden energijärjestelmän, aurinkotalouden, perustuvan CO₂-päästöttömään sähköntuotantoon ja energiatehokkuuteen. Fortumin näkemyksen mukaan aurinkotalouteen siirrytään vähitellen teknologian ja yhteiskunnan kehityksessä. Fortumilla on monia kestävä kehityksen mukaisia ratkaisuja, jotka vievät kehitystä jo samaan suuntaan. Antila korostaa, että energiantuotantoa on tarkasteltava monen vuosikymmenen tähtäimellä.

Resurssitehokkaat energiaratkaisut ja hiilidioksidipäästöjen minimointi

Siirtymä aurinkotalouteen tapahtuu vaiheittain yhtä aikaa tuotantokapasiteetin uudistamisen ja uuden kapasiteetin rakentamisen kanssa. Vesi- ja ydinvoiman lisäksi korkean hyötysuhteen teknologiat, kuten kaas- ja biopolttoaineet sekä jäte sähkön ja lämmön yhteistuotannossa ovat merkittävässä roolissa Fortumin kehittäessä energiantuotantoaan. Tulevaisuuden energijärjestelmä koostuu teollisen mittakaavan yksiköistä ja hyödyntää nykyistä enemmän hajautettua pientuotantoa.

Fortum tarjoaa asiakkailleen jo nyt mm. kotien katoille asennettavia aurinkopaneeleja, joiden yli oman tarpeen tuotetun sähkön Fortum ostaa takaisin, uudenlaisia lämmitys- ja jäähdytysratkaisuja sekä sähkönkulutuksen hallinnan tuotteita. Fortumin T&K:ssa haetaan ratkaisuja, joilla energiaa voidaan tuottaa mahdollisimman resurssitehokkaasti. Energiaa pitää pyrkiä tuottamaan mahdollisimman vähin hiilidioksidipäästöin – parhaassa tapauksessa niin, että niitä ei synny ollenkaan.

Mitä on resurssitehokkuus? Antila kiteyttää: toisen jäte voi olla toisen raaka-ainetta. Esimerkiksi poikittieteellisessä levätutkimuksessa löydettiin ratkaisu ongelmaan, kun levien kasvatuksessa syntyy liikaa happea. Energiatekniikan puolella nähtiin tilaisuus hyödyntää happi polttamalla se voimalaitoksissa. Antila toteaa, että tehokkaampi

FORTUM

Fortumin toiminnan tarkoitus on tuottaa energiaa, joka edesauttaa nykyisten ja tulevien sukupolvien elämää. Fortumin liiketoimintaa on sähkön ja lämmön tuotanto, myynti ja jakelu sekä energia-alan asiantuntijapalvelut. Fortumin toiminta on keskittynyt Pohjoismaihin, Venäjälle, Puolaan ja Baltiaan. Tulevaisuudessa kasvumahdollisuuksia tarjoavat myös yhdyntyvät Euroopan ja nopeasti kasvavat Aasian energiamaarkkinat. Vuonna 2012 Fortumin liikevaihto oli 6,2 miljardia euroa ja vertailukelpoinen liikevoitto 1,7 miljardia euroa. Konsernissa työskentelee noin 10 400 henkilöä. Fortum on tukenut John Nurmisen Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeita yhtäjaksoisesti vuodesta 2006 lähtien.

resurssien käyttö vaatii verkottumista sellaisten tahojen kanssa, joista ei etukäteen tiedä, onko osapuolilla mitään yhteistä.

Älykkäät sähkömittarit edesauttavat kestävästä kehitystä

Heli Antila kertoo anekdotin 1990-luvulta, jolloin sähkömarkkinat alkoivat vapautua.

Tampereen teknillisessä yliopistossa rakennettiin laite, jolla voitiin mitata sähkönkulutusta reaaliajassa. Laitetta testattiin ensiksi Antilan kotona. Todettiin, että reaaliaikainen mittausdata herättää kiinnostuksen omaan sähkönkulutukseen. Laitteesta hyötyi myös paikallinen leipomo, joka sai sähkölaskuaan alennettua. Ja saivat tutkijatkin kiihtöksi käpykakkuja...

Kaksi vuosikymmentä myöhemmin älykkäät sähkömittarit ovat tulossa yksityistalouksiin. Antila uskoo, että kunhan tietoa omasta sähkönkulutuksesta on tarjolla, asiakkaita kiinnostaa enemmän sähkönkulutuksen hallinta ja kuinka omilla valinnoilla voi vaikuttaa sähkölaskunsa suuruuteen. Käytön mukaan maksaminenhan on tuttua jo ruoka-, polttoaine- ja puhelinlaskuissa, mutta uutta vielä sähkölaskuissa.

Sähkön lisäpalveluiden kehitys on tuonut tarjolle palveluja, joilla voi suoraan vaikuttaa sähkölaskun suuruuteen. Esimerkiksi Fortum on viime vuodesta lähtien tarjonnut "Fortum Fiksu" -palvelua, uuden ajan yösähköä, joka valitsee vuorokauden edullisimmat tunnit vesivaraajan lämmitykseen.

Aurinkotaloutta ja resurssitehokkuutta kesämökillä

T&K -johtaja testaa aurinkotalousvisiota kesäpaikassa Upinniemiessä Kirkkonummella. Perheen pienellä saarella on mökki, jonne ei tule sähköä eikä vettä. Pesuvetenä käytetään sadevettä ja ainoastaan juomavesi tuodaan saareen maista. Aurinkopaneeleilla toimivat jääkaappi, valaistus ja televisio – ainoa mikä enää vaatii kaasun, on uuni ja

liesi. "10 litralla juomavettä pärjää yllättävänkin pitkään," toteaa Antila. "Aurinkojääkaappi" saadaan pidettyä viileänä kesän läpi; kaasujääkaappi piti kytkeä pois päältä mökiltä poistuessaa.

Antila toteaa, että syy toimia tehokkaasti voi johtua eri asioista. Joillakin motivaatio on säästäväisyys, toisilla luonnonsuojelu. Kummassakin tapauksessa tehokkuuteen pyrkimisestä tuntuu seuraavan, että asioita tehdään järkevämmän kuin ennen.

Yhtymäkohtia Itämeren suojeluun

"Ymmärrämme Fortumilla puhtaiden vesistöjen tärkeyden. Investointi Itämeren suojeluun on investointi nykyisten ja tulevien sukupolvien elinympäristöön. Uskomme myös, että aaltoenergia tulee olemaan yksi aurinkotalouden energiantuotantomuodoista", Heli Antila tiivistää Itämeri-yhteistyön merkityksen.

Antila seuraa Itämeren tilaa myös omalla kesämökkillään. Reilun 10 vuoden aikana mökillä vietettyinä kesinä ehkä viitenä on mökin rantavesissä näkynyt sinilevää, ei kuitenkaan haitaksi asti. Uimarannalle tulevat aallot Porkkalan selältä, mutta itäpuolella oleva veneranta on tynempi ja sinne on joskus kertynyt sinilevää. Mutta rakkolevä ei ole kadonnut rantavesistä, sen Antila tarkistaa joka kesä.

Heli Antila aloitti Fortumin tutkimus- ja kehitystoiminnasta (T&K) vastaavana johtajana kesäkuussa 2012. Antila on työskennellyt aiemmin mm. tutkijana Tampereen teknillisessä yliopistossa ja energiakonsulttina Pöyryllä.

Heli Antilaa haastatteli maaliskuussa 2013 Tuula Putkinen.

CLUB ITÄMERI VANHASSA PANKKISALISSA 30.8.2012

Elokuun 30. päivä järjestettiin järjestyksessä kolmas Club Itämeri tapahtuma Nordean Vanhassa Pankkisalissa. Club Itämeri on John Nurmisen Säätiön vuosittainen sidosryhmätapahtuma sen tukijoille ja yhteistyökumppaneille. Tilaisuutta isännöi Nordea Suomen toimitusjohtaja Ari Kaperi. Tämän vuoden juhlapuheenvuoron piti tasavallan presidentti Sauli Niinistö.

Nordean edeltäjä Suomen Yhdyspankki muutti pääkonttorinsa tähän tilaan vuonna 1898. Tilaa kutsutaan nykyään Vanhaksi Pankkisaliksi. Tilassa on esillä merkittävä kokoelma suomalaisen maalaustaiteen helmiä.

Ari Kaperi toivotti puheessaan vieraat tervetulleiksi Vanhaan Pankkisaliin ja kertoi Nordean yhteydestä Itämereen.

Tilaisuuden pääpuhujana, tasavallan presidentti Sauli Niinistö totesi Itämeren tilasta: "Tämä on meille paitsi häpeällistä, mutta myös täysin sen kuvan vastaista, jonka haluamme antaa maailmalle. Väitämme edustavamme vaurasta ja teknologisesti edistynyttä Pohjois-Eurooppaa. Samaan aikaan emme ole kuitenkaan onnistuneet suojelemaan Mare Nostrumia. Emme voi käyttää tekosyynä edes tietämättömyyttä, sillä kattavia tieteellisiä tutkimustuloksia on ollut saatavilla jo pitkään."

KUVA: MARK EDIN

Tilaisuuden puhujat Yhdysvaltain suurlähettiläs Bruce J. Oreck (vas.) ja tasavallan presidentti Sauli Niinistö (oik.) keskustelevat Juha Nurmisen kanssa.

Juhani Kaskealan johtamassa keskustelussa käsiteltiin sähköisen navigoinnin tulevaisuutta ja Tankkeriturva-hankkeessa luotavaa ENSI-palvelua esimerkkinä kehityksestä. Keskusteluun osallistuivat Technical Director Hannu Peiponen Furuno Finlandista, Liikenteenhallinta-toimialan johtaja Tiina Tuurnala Liikennevirastosta sekä tankkerin päällikkö Stig Sundberg Neste Shippingistä.

Varsovan infrastruktuurihankkeista vastaava johtaja Leszek Drogosz kiitti John Nurmisen Säätiötä rakentavasta yhteistyöstä. Drogosz ei usko, että Itämeren suojelussa tapahtuu uusia läpimurtoja ilman syvällistä ymmärrystä sen ongelmista. Nyt myös Varsovassa ymmärretään, miksi 1,0 mg/l fosforipitoisuuden lähtevässä jätevedessä salliva EU:n jätevesidirektiivi on liian löyhä – ja miksi Czajkan jätevedenpuhdistamolla Varsovassa tulee pyrkiä HELCOMin suosittamaan 0,5 milligrammaan.

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN TILINPÄÄTÖS 2012

John Nurmisen Säätiö Y-tunnus 0895353-5 Helsinki

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN TULOSLASKELMASSA säätiön toimintalinjat on eroteltu omiksi kokonaisuuksikseen. Merihistorian toimintalinja rahoitetaan julkaisu-toiminnan tuotoilla sekä säätiön sijoitustoiminnan tuotoilla.

Säätiön yleiskulut olivat yhteensä 135 152 € (187 079 €). Näistä henkilöstökulujen osuus oli 69 497 € (88 271 €) ja muut kulut 65 655 € (98 808 €). Muihin kuluihin sisältyvät hallituksen palkkiot, kokouskulut, taloushallinnon ja tilintarkastuksen kulut (ei Puhdas Itämeri -hankkeiden tilintarkastus); tietoliikennekulut, posti-, toimisto- ja puhelinkulut sekä markkinoinnin ja viestinnän kulut.

Puhdas Itämeri -hankkeet toimivat omakatteisena rahastona. Tämä käsitellään säätiön kirjanpidossa erikseen, koska Puhdas Itämeri -hankkeet rahoitetaan lahjoitusvaroin. Lahjoitukset on ohjattu Puhdas Meri -rahastoon, joista rahoitetaan kaikki Puhdas Itämeri -hankkeet. Tällä järjestelyllä taataan, ettei lahjoituksilla rahoiteta muuta John Nurmisen Säätiön toimintaa. Säätiön Puhdas Meri I ja II -rahastot yhdistettiin Puhdas Meri II -rahastoksi vuoden 2012 aikana. Rahastojen sääntöjen erona oli niiden voimassaolon pituus.

Lahjoitukset rahastoon vuonna 2012 olivat noin 1,3 MEUR ja hankkeiden kulut olivat noin 1,2 MEUR.

PUHDAS ITÄMERI -HANKKEIDEN KONSULTTIPALKKIOT

Säätiön fosforinpoistohankkeiden tavoitteena on vähentää mereen päätyviä vuotuisia fosforipäästöjä 2500 tonnilla vuoteen 2015 mennessä muun muassa tehostamalla yhdyskuntajätevesien fosforinpoistoa koko Itämeren valuma-alueella. Säätiö johtaa samanaikaisesti useita investointiprojekteja ja vastaa niihin tarvittavista rahoitussopimuksista, teknisestä suunnittelusta ja laitehankinnoista.

Puhdistamoinvestoinnit perustuvat aina yksityiskohtaisiin teknisiin suunnitelmiin, joissa määritellään

HELCOM-suosituksen taseiseen puhdistukseen (puhdistuslaitokselta lähtevän jäteveden fosforipitoisuus korkeintaan 0,5 mg litrassa) tarvittavat kemialliset ja biologiset puhdistusprosessit sekä niihin vaadittava mekaaninen, sähkö- ja automaatiolaitteisto. Teknisten selvitysten tekemiseen käytetään tarjouskilpailun kautta valittuja, jätevesien käsittelyyn erikoistuneita insinööri-toimistoja. Näiden kulujen osuus konsulttipalkkioista oli 289 180 euroa. Lisäksi osa Tankkeriturva-hankkeen henkilöstökuluista kirjataan konsulttipalveluihin. Kaiken kaikkiaan konsulttipalkkiot vuonna 2012 olivat 347 193 euroa (192 950 €).

VUOKRAUSTOIMINTA

John Nurmisen Säätiö omistaa noin 10 % Huolintatalosta Länsi-Pasilassa. Täällä sijaitsevat myös säätiön kokoelmat ja toimitilat. Ne tilat, jotka eivät ole säätiön käytössä, ovat vuokrattuna. Säätiön omistuksessa oleva Länsi-Pasilassa sijaitsevan Huolintatalon toisen kerroksen 400 m² tila oli aikaisemmin vuokrattu Nurminen Logistics Oy:lle. Nurminen Logistics irtisanoi sopimuksen päättyväksi toukokuussa 2012. Jotta tilat saataisiin helpommin vuokrattua, ne remontoitiin kahdeksi erilliseksi tilaksi. Remontista aiheutuneiden kulujen 108 225 € takia vuokraustoiminta oli 46 252 € tappiollinen.

SIJOITUSTOIMINTA

Säätiö kilpailutti sijoitusomaisuutensa varainhoidon vuonna 2011, jolloin uudeksi varainhoitajaksi valittiin Taaleritehdas. Sijoitusvuodesta tuli kohtuullinen; salkun tuotto oli 7,1 %. Säätiö on tilinpäätöksessä 2012 arvostanut sijoitusomaisuuden ensimmäistä kertaa KPL 5:2a § mukaan käypään arvoon. Etuna tästä on, että tuloslaskelmassa näkyvät realisoituneet voitot ja tappiot.

TULOSLASKELMA

Varsinainen toiminta	2012	2011
MERIHISTORIA		
Näyttelytoiminta		
<i>Kulut</i>		
Henkilöstökulut	-16 890,38	-5 719,02
Muut kulut	-22 518,31	-11 069,69
Kulut yhteensä	-39 408,69	-16 788,71
Näyttelytoiminta yhteensä	-39 408,69	-16 788,71
Julkaisutoiminta		
<i>Tuotot</i>		
Kirjamyynti	123 183,02	161 106,57
Muut	732,03	4 196,31
Tuotot yhteensä	123 915,05	165 302,88
<i>Kulut</i>		
Henkilöstökulut	-47 951,77	-37 658,60
Muut kulut	-93 630,69	-140 252,70
Varaston muutos	-59 917,22	-58 035,81
Kulut yhteensä	-201 499,68	-235 947,11
Julkaisutoiminta yhteensä	-77 584,63	-70 644,23
Kokoelmat		
<i>Kulut</i>		
Henkilöstökulut	-2 956,89	-13 140,21
Muut kulut	-6 131,28	-13 384,54
Kulut yhteensä	-9 088,17	-26 524,75
Kokoelmat yhteensä	-9 088,17	-26 524,75
Merihistoria yhteensä	-126 081,49	-113 957,69

	2012	2011
PUHDAS MERI -RAHASTOT		
<i>Tuotot</i>		
Saadut lahjoitukset	815 594,68	768 389,81
Saadut avustukset	463 497,46	125 394,46
Sijoitustoiminta	15 294,84	28 069,27
Tuotot yhteensä	1 294 386,98	921 853,54
<i>Kulut</i>		
Henkilöstökulut	-426 305,31	-327 578,36
Poistot	-30 233,63	-30 233,64
Muut kulut	-747 740,82	-472 383,23
Kulut yhteensä	-1 204 279,76	-830 195,23
Rahastosiirrot	-90 107,22	-91 658,31
Puhdas Meri -rahastot yhteensä	0,00	0,00
YHTEISKULUT		
<i>Tuotot</i>		
Muut tuotot	1 512,63	8 339,97
<i>Kulut</i>		
Henkilöstökulut	-69 497,22	-88 271,52
Poistot	-1 038,12	-1 214,04
Muut kulut	-64 617,54	-97 593,85
Yhteiskulut yhteensä	-133 640,25	-178 739,44
Varsinaisen toiminnan kulujäämä	-259 721,74	-292 697,13
SIIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
Vuokraustoiminta		
Vuokratuotot	157 768,93	159 747,05
Vastikkeet	-95 795,64	-83 286,32
Muut vuokraustoiminnan kulut	-108 225,48	-900,00
	-46 252,19	75 560,73
Vuokraustoiminta yhteensä	-46 252,19	75 560,73
Muu sijoitus- ja rahoitustoiminta		
<i>Tuotot</i>		
Korkotuotot	2 068,45	8 952,02
Osinkotuotot	110 726,41	130 505,59
Myyntivoitot	179 828,88	569 964,44
Muut sijoitustoiminnan tuotot	18 177,47	9 326,87
Tuotot yhteensä	310 801,21	718 748,92
<i>Kulut</i>		
Muut kulut	-558 274,98	-720 113,83
Kulut yhteensä	-558 274,98	-720 113,83
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	155 835,39
Sijoitus- ja rahoitustoiminta yhteensä	-247 473,77	154 470,48
Tilikauden alijäämä (ylijäämä)	-553 447,70	-62 665,92

TASE

	2012	2011
Vastaavaa		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	3 114,20	33 875,93
Muut aineelliset hyödykkeet		
Taideteokset	204 674,03	204 674,03
Kartat, kirjat ja esineet	434 147,38	434 147,38
Muut aineelliset hyödykkeet yhteensä	638 821,41	638 821,41
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	641 935,61	672 697,34
Sijoitukset	7 195 169,74	5 733 404,25
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	7 837 105,35	6 406 101,59
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Keskeneräiset kirjat	20 720,94	14 803,40
Kirjat	72 370,11	138 204,87
	93 091,05	153 008,27
Saamiset		
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	95 313,25	42 489,72
Muut saamiset	14 696,55	246 100,46
Siirtosaamiset	460 620,84	112 707,73
	570 630,64	401 297,91
Rahat ja pankkisaamiset	228 048,95	1 707 671,94
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	891 770,64	2 261 978,12
Vastaavaa yhteensä	8 728 875,99	8 668 079,71

TASE

Vastattavaa	2012	2011
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	142 168,69	142 168,69
Käyvän arvon rahasto	256 221,39	-274 670,47
Puhdas Meri I -rahasto	0,00	1 683 179,97
Puhdas Meri II -rahasto	2 591 698,70	818 411,51
	<u>2 990 088,78</u>	<u>2 369 089,70</u>
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	5 980 418,90	6 043 084,82
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-553 447,70	-62 665,92
	<u>5 426 971,20</u>	<u>5 980 418,90</u>
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	8 417 059,98	8 349 508,60
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	204 838,34	151 027,10
Muut velat	24 455,88	47 465,84
Siirtovelat	82 521,79	120 078,17
Lyhytaikainen yhteensä	<u>311 816,01</u>	<u>318 571,11</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	311 816,01	318 571,11
Vastattavaa yhteensä	8 728 875,99	8 668 079,71

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET

Käyttöomaisuuden arvostus

Säätiön varsinaisen toiminnan käyttöomaisuudesta ei ole tehty poistoja. Tämä käyttöomaisuus sisältää taideteoksia, karttoja, kirjoja ja esineitä.

Konttorikoneet ja kalusto on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaisina poistoina on käytetty menojäätöpoistoa 25 %.

Puhdas Itämeri -hankkeeseen liittyvä tilapäiseen käyttöön tarkoitettu vedenpuhdistamolaitteisto on poistettu tasapoistoina kolmessa vuodessa.

Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot poistetaan tasapoistoin viidessä vuodessa.

Hyödykkeiden hankinnat, joiden taloudellinen käyttöaika on alle kolme vuotta ja pienhankinnat, on kirjattu kokonaisuudessaan tilikauden kuluksi.

Sijoitusomaisuuden arvostaminen

Säätiö on tilinpäätöksessä 2012 arvostanut sijoitusomaisuuden ensimmäistä kertaa KPL 5:2a:n mukaan käypään arvoon. Säätiö ei käy aktiivisesti kauppaa rahoitusmarkkinoilla lyhyen aikavälin voiton tavoittelemiseksi. Tämän vuoksi käyvän arvon muutos on kirjattu omaan pääomaan sisältyvään käyvän arvon rahastoon.

Vertailutietona esitetty tase on muutettu vastaamaan muutettua kirjauskäytäntöä. Vertailutietona esitettyä tuloslaskelmaa ei ole oikaistu.

Käypään arvoon arvostettu omaisuus sisältää säätiön omistamat rahastosijoitukset ja osakkeet huoneisto-osakkeita lukuunottamatta.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus esitetään hankintamenoa tai sitä alhaisemman jälleenhankintahinnan tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä.

Säätiön julkaisemat kirjat on arvostettu hankintamenoarvoon tai sitä alhaisemman jälleenhankintahinnan tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä.

Säätiön vaihto-omaisuuskirjoista on tilikauden aikana tehty arvonalennus määrältään 43.497,71 euroa. Arvonalennus perustuu kirjakohdaisiin markkina-arvoihin ja arvioon kirjojen lähivuosien myyntimäärästä.

Kulujen kohdistusperiaatteet

Toiminnoille on kohdistettu niiden erilliskulut sekä lisäksi osuus yhteiskuluista. Yhteiskuluosuutta laskettaessa on noudatettu mahdollisimman tarkkaa aiheuttamisperiaatetta.

Eläkkeiden kirjaaminen

Säätiön henkilökunnan eläketurva on hoidettu ulkopuolisessa eläkevakuutusyhtiössä. Eläkemaksut ja tilikauteen kohdistuvat kulut perustuvat aktuaarien tekemiin laskelmiin. Eläkemenot kirjataan kuluksi kertymisvuonna.

Lahjoitukset ja keräykset

Saadut lahjoitukset ja testamentit sekä keräystoiminnan tuotot tuloutetaan pääsääntöisesti suoriteperusteen mukaan kun saaminen on säätiön kannalta lopullinen. Tuloutuksessa noudatetaan varovaisuuden periaatetta.

Sidotut rahastot

Tilikauden aikana sidotut rahastot Puhdas Meri I ja Puhdas Meri II on yhdistetty yhdeksi Puhdas Meri II-nimiseksi sidotuksi rahastoksi.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

	2012	2011
Henkilökunnan lukumäärä keskimäärin	11	9
Palkat ja palkkiot	475 300,40	396 890,06
Eläkekulut	74 736,88	60 744,97
Muut henkilösivukulut	13 564,29	14 732,68
	563 601,57	472 367,71

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

	2012	2011
<i>Tuotot</i>		
Korkotuotot	2 068,45	8 952,02
Osinkotuotot	110 726,41	130 505,59
Myyntivoitot	179 828,88	569 964,44
Muut tuotot	18 177,47	9 326,87
Tuotot yhteensä	310 801,21	718 748,92
<i>Kulut</i>		
Välitys- ja hoitokulut	-44 616,20	-38 299,12
Myyntitappiot	-513 658,78	-681 814,71
Kulut yhteensä	-558 274,98	-720 113,83
Arvonlennusten muutos	0,00	155 835,39
Sijoitus- ja rahoitustoiminta yhteensä	-247 473,77	154 470,48

Puhdas Itämeri -hankkeet

	2012	2011
<i>Tuotot</i>		
Saadut lahjoitukset	815 594,68	768 389,81
Saadut avustukset	463 497,46	125 394,46
Sijoitustoiminta	15 294,84	28 069,27
Tuotot yhteensä	1 294 386,98	921 853,54
<i>Kulut</i>		
Henkilöstökulut	-426 305,31	-327 578,36
Poistot	-30 233,63	-30 233,64
Laitehankinnat	-98 820,00	-4 086,00
Konsulttipalvelut	-347 192,76	-192 950,14
Markkinointikulut	-50 485,52	-24 069,08
Matka- ja kokouskulut	-97 355,48	-100 943,01
Keskeneräisten projektien jaksotus	10 499,13	0,00
Muut kulut	-164 386,19	-150 335,00
Kulut yhteensä	-1 204 279,76	-830 195,23
Puhdas Itämeri yhteensä	90 107,22	91 658,31
Rahastosiirrot	-90 107,22	-91 658,31
Puhdas Itämeri yhteensä	0,00	0,00

Puhdas Itämeri -hankkeiden kulujen erittely toiminnoittain

	2012	2011
Rehevoitymishankkeet	-785 182,16	-444 634,11
Tankkeriturva	-78 352,62	-85 702,80
Yleiskulut	-150 547,08	-160 919,14
Varainhankinta ja viestintä	-190 197,90	-138 939,18
Kulut yhteensä	-1 204 279,76	-830 195,23

TASEEN LIITETIEDOT

Aineelliset hyödykkeet

	2012	2011
Koneet ja kalusto		
Konttorikoneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	3 642,30	4 856,34
Lisäykset	510,02	0,00
Tilikauden poisto	-1 038,12	-1 214,04
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 114,20	3 642,30
Vedenpuhdistamolaitteistot		
Hankintameno 1.1.	30 233,63	60 467,27
Tilikauden poisto	-30 233,63	-30 233,64
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	30 233,63
Koneet ja kalusto yhteensä	3 114,20	33 875,93

Muut aineelliset hyödykkeet

	2012	2011
Taideteokset		
Hankintameno 1.1.	204 674,03	190 674,03
Lisäykset	0,00	14 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	204 674,03	204 674,03
Kartat		
Hankintameno 1.1.	239 474,88	239 474,88
Kirjanpitoarvo 31.12.	239 474,88	239 474,88
Kirjat		
Hankintameno 1.1.	22 768,34	22 768,34
Kirjanpitoarvo 31.12.	22 768,34	22 768,34
Esineet		
Hankintameno 1.1.	171 904,16	171 904,16
Kirjanpitoarvo 31.12.	171 904,16	171 904,16
Muut aineelliset hyödykkeet yhteensä	638 821,41	638 821,41
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	641 935,61	672 697,34

Sijoitukset	2012	2011
Pörssiosakkeet ja muut rahoitusinstrumentit		
Hankintameno 31.12.	5 977 539,34	5 046 665,71
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 233 760,73	4 659 677,08
Markkina-arvo 31.12.	6 233 760,73	4 771 995,24
Erotus	256 221,39	-274 670,47
Muut osakkeet ja osuudet		
Kiinteistö Oy Pasilankatu 2, osakekannasta 11,67 %		
Kirjanpitoarvo 1.1.	961 409,01	961 409,01
Kirjanpitoarvo 31.12.	961 409,01	961 409,01
Oma pääoma	2012	2011
Peruspääoma	142 168,69	142 168,69
Käyvän arvon rahasto 1.1.	-274 670,47	0,00
Käyvän arvon rahaston muutokset	530 891,86	-274 670,47
Käyvän arvon rahasto 31.12.	256 221,39	-274 670,47
Muut sidotut rahastot		
Puhdas Meri I -rahasto		
Yhdistetty 2012 Puhdas Meri II -rahastoon		
pääoma 1.1.	1 683 179,97	1 737 771,38
käytetty puhtaan meren hyväksi sääntöjen mukaisesti	-1 683 179,97	-54 591,41
pääoma 31.12.	0,00	1 683 179,97
Puhdas Meri II -rahasto		
pääoma 1.1.	818 411,51	672 161,79
Siirto Puhdas Meri I rahastosta	1 683 179,97	0,00
saadut lahjoitukset	815 594,68	768 389,81
saadut avustukset	463 497,46	125 394,46
rahastojen tuotot	15 294,84	28 069,27
käytetty puhtaan meren hyväksi sääntöjen mukaisesti	-1 204 279,76	-775 603,82
pääoma 31.12.	2 591 698,70	818 411,51
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)		
Ed. tilikausien voittovarot 1.1.	5 980 418,90	5 656 096,19
Sijoitusomaisuuden kirjaus käypään arvoon	0,00	386 988,63
Ed. tilikausien voittovarot 31.12.	5 980 418,90	6 043 084,82
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-553 447,70	-62 665,92
Oma pääoma yhteensä	8 417 059,98	8 349 508,60

Säätiöllä on yksi määrätarkoitukseen sidottu rahasto, Puhdas Meri II-rahasto. Rahaston varat käytetään rahaston sääntöjen mukaisesti.

Puhdas Meri II -rahaston varat on sijoitettu korkorahastoihin.

LÄHIPIIRI

Säätiön lähipiiriin kuuluvat hallituksen jäsenet, heidän puolisonsa ja alaikäiset lapset sekä intressiyhtiöt.

Kaikki liiketoimet lähipiirin välillä tapahtuvat markkinaehtoisesti käyvin arvoin ja säätiön etua ajatellen.

Lähipiiritapahtumat	2012	2011
Hankinnat		
Toimitilavuokrat	25 681,94	30 091,38
Muut	18 625,15	39 425,74
	44 307,09	69 517,12
Myynnit		
Toimitilavuokrat	125 732,60	188 834,96
Muut	7 628,09	18 911,30
	133 360,69	207 746,26

Vastuusitoumukset	2012	2011
Taseeseen sisällyttömät leasing- ja vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	13 945,93	25 475,79
Myöhemmin maksettavat	0,00	11 682,54
Yhteensä	13 945,93	37 158,33

Säätiö on sitoutunut osana EU Presto -hanketta rahoittamaan Brestin kaupungin jätevedenkäsittelylaitoksen valuuttamääräisiä laitehankintoja. Vastuusitoumuksen määrä on 115.000 euroa. Investointien toteutuessa Presto-hankkeen Lead Partner tulee maksamaan säätiön rahoitusosuuden Brestin saamista EU-avustuksista suoraan John Nurmisen Säätiölle.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä 31. tammikuuta 2013

Juha Nurminen
Hallituksen puheenjohtaja

Jouko Lönnqvist

Peter Fagernäs

Juhani Kaskeala

Hannu Syrjänen

Veli Sundbäck

Sirpa Ojala

Sari Baldauf

Annamari Arrakoski-Engardt

Erik Båsk
Säätiön asiamies

Suoritusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 11. helmikuuta 2013

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Johanna Perälä
KHT

Samuli Perälä
KHT

Tilintarkastuskertomus

John Nurmisen Säätiön hallitukselle

Olemme tilintarkastaneet John Nurmisen Säätiön kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2012. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen vastuu

Hallitus vastaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä säätiölain edellyttämistä seikoista. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko hallituksen jäsenet syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus säätiötä kohtaan, taikka rikkoneet säätiölakia tai säätiön sääntöjä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on säätiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon säätiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Muut lakiin perustuvat lausunnot

Säätiön varat on asianmukaisesti sijoitettu ja säätiön toimielimien jäsenille maksettuja palkkioita on pidettävä kohtuullisina. Säätiön tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot säätiön toiminnasta.

Helsinki 11. helmikuuta 2013

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Johanna Perälä
KHT

Samuli Perälä
KHT

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN HALLITUKSEN TARKENNUS SÄÄTIÖN TARKOITUSPYKÄLÄÄN

Tarkennus selventää, miksi meriympäristön suojelu on luonteva osa suomalaisen merenkulun ja merihistorian kulttuuriperinnettä. Ote hallituksen pöytäkirjan liitteestä:

John Nurmisen Säätiön toimintasääntö

John Nurmisen Säätiön toiminta perustuu säätiölakiin, John Nurmisen Säätiön viimeksi hyväksytyihin sääntöihin (Patentti- ja Rekisterihallitus 14.8.2007), hyviin säätiötapoihin sekä hallituksen 9.12.2008 hyväksymään toimintasääntöön ja muihin hallituksen erikseen hyväksymiin sääntöihin ja päätöksiin.

Säätiön kaikki toiminta perustuu säätiön tarkoitukseen (2§): ”Säätiön tarkoituksena on kansainväliseen vaihdantaan ja sen palveluelinkeinoihin liittyvän historian ja suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttäminen ja vaaliminen sekä yleisön mielenkiinnon vireällä pitäminen näihin asioihin”. Tarkoitustaan säätiö toteuttaa monin eri tavoin, muun muassa tukemalla tarkoituksensa mukaista toimintaa taloudellisesti tai esimerkiksi muilla säännöissä (3§) erikseen mainituilla tavoilla.

Hallituksen mielestä säätiön tarkoituksena mainitulla ”kansainvälisellä vaihdannalla ja sen palveluelinkeinoilla” tarkoitetaan tiedonvaihtoa, viestintää, tavaroiden ja kulttuurin vaihtoa sekä näihin liittyviä logistisia palveluita ja muita tukitoimia sekä toimintaympäristöjä. Säätiön erityisenä tarkoituksena on edellä mainittuihin asioihin liittyvän historian ja suomalaisen kulttuuriperinteen vaaliminen, millä tarkoitetaan muun muassa merenkulkua sekä merellisen ympäristön vaalimista siten, että sen käyttö säilyy perinteisellä tavalla vapaana ja käyttökelpoisena kaikille kansalaisille ja muille toimijoille, myös palveluelinkeinon harjoittajille. Säätiö huolehtii erityisesti suomalaisen merellisen ympäristön vaalimisesta.

John Nurmisen Säätiön säännöt ovat luettavissa säätiön verkkosivuilla www.johnnurmisenfaatio.fi
Rahaston säännöt kokonaisuudessaan ovat luettavissa Puhdas Itämeri -hankkeiden verkkosivujen lahjoitus-osiossa http://lahjoitapuhdasitameri.fi/rahaston_tiedot

OTE PUHDAS MERI 2 -RAHASTON SÄÄNNÖISTÄ

1 § Rahaston nimi

Rahaston nimi on Puhdas meri 2 -rahasto, ruotsiksi Fonden för ett Rent Hav 2, englanniksi Clean Sea Fund 2 ja venäjäksi фонд ”Чистое море” 2.

2 § Rahaston tarkoitus

Rahaston tarkoituksena on toimia puhtaan Itämeren puolesta siten, että Itämeren luonto- ja käyttöarvo paranevat. Päämääränä on vähentää Itämerta ja erityisesti Suomenlahtea rehevöittäviä ravinnepestöjä tai edistää Itämeren muiden ympäristöongelmien ratkaisua sekä lisätä meren tilaan liittyvää ympäristötietoisuutta.

3 § Rahaston tarkoituksen toteuttaminen

Tarkoituksensa mukaisesti rahasto edistää, kehittää, rahoittaa ja toteuttaa hankkeita, joilla tulee olla mitattava vaikutus Itämeren tilan paranemiseen tai meren tilaan liittyvän ympäristötietoisuuden lisäämiseen sekä tukee muiden tahojen vastaavia hankkeita tai osallistuu niihin. Pääpaino on toimilla, jotka nopeimmin ja kustannustehokkaimmin vaikuttavat positiivisesti Itämeren luonto- ja käyttöarvoihin. John Nurmisen Säätiö voi ottaa rahastoon vastaan lahjoituksia ja testamentteja, jotka täyttävät rahaston ehdot.

4 § Päätöksenteko ja seuranta

John Nurmisen Säätiön hallitus määrittelee rahaston hankkeet ja projektit sekä asettaa näille tavoitteet ja aikataulut. John Nurmisen Säätiön hallitus seuraa säännöllisesti hankkeiden ja projektien toteutumista ottaen huomioon näiden sääntöjen mukaisen rahaston tarkoituksen. John Nurmisen Säätiön hallitus tai sen valtuuttama taho päättää tarkemmin rahastoon kohdennettujen varojen käyttämisestä näiden sääntöjen mukaisesti.

YHTEYSTIEDOT

Postiosoite:
John Nurmisen Säätiö
Pasilankatu 2
00240 Helsinki

Sähköposti:
[etunimi.sukunimi\(at\)jnfoundation.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)jnfoundation.fi)

Erik Båsk
Säätiön asiamies
+358 (0)40 825 8071

Tuula Putkinen
Viestintäpäällikkö
+358 (0)400 907 809

Takana vasemmalta: Mikko Klang, Pekka Laaksonen, Viivi Moll, Miina Mäki, Elena Kaskelainen, Tuuli Ojala, Tuula Putkinen ja Maria Grönroos.
Edessä vasemmalta: Maija Salmiovirta, Erik Båsk ja Marjukka Porvari.

MERIHISTORIA

Maria Grönroos
Julkaisu- ja näyttelyvastaava
+358 (0)50 545 0481

PUHDAS ITÄMERI

Marjukka Porvari
Johtaja, Fosforinpoistohankkeet
+358 (0)41 549 1535

Miina Mäki
Projektipäällikkö, meribiologi
+358 (0)50 576 3298

Elena Kaskelainen
Projektipäällikkö
+358 (0)40 801 7057

Viivi Moll
Projektipäällikkö, PRESTO-hanke
+358 (0)40 021 8307

Tuuli Ojala
Projektipäällikkö, PURE-hanke
+358 (0)44 203 2214

Pekka Laaksonen
Projektijohtaja, Tankkeriturva
+358 (0)400 530 422

Mikko Klang
Projektipäällikkö, Tankkeriturva
+358 (0)400 638 499

Maija Salmiovirta
Hankekoordinaattori, Tankkeriturva
+358 (0)44 203 2213

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN VUOSIKERTOMUKSEN EKOLOGINEN JÄLKI

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN vuosikertomuksen toteutuksessa on pyritty ottamaan ympäristöasiat huomioon mahdollisimman laajasti. Eri työvaiheissa on valittu ympäristön kannalta parhaat, käyttötarkoitukseen sopivat materiaalit ja valmistusmenetelmät. Tästä huolimatta julkaisu on jättänyt jälkensä ympäristöön, sen tuotanto on vaatinut energiaa ja raaka-ainetta sekä aiheuttanut jätettä ja päästöjä.

KÄYTTÖTARKOITUS: Vuosikertomus, joka säilytetään pitkään

LAAJUUS: 80 sivua ja kannet
KOKO: 210 x 278 mm
PAINOSMÄÄRÄ: 1.600 kpl suomi + 400 kpl englanti

PAPERIT: Paperiksi valittiin FSC-sertifioitu ja joutsenmerkkihyväksytty Galerie Art Silk 150 g/m² (sisus) ja 300 g/m² (kansi). Puukuitu on peräisin vastuullisesti hoidetusta metsästä. Sellun valkaisu ei ole käytetty kloorikaasua. Paperitehdas on ISO14001-, EMAS- ja FSC-sertifioitu. Paperista saa Paper Profile -ympäristövaikutusdokumentin.

KEMIKAALIT: Paperinvalmistuksessa, painopinnanvalmistuksessa, painossa ja sidonnassa on käytetty vain joutsenmerkkihyväksytyjä kemikaaleja. Vuosikertomus on painettu kasviöljypohjaisilla painoväreillä.

PAINOLAITOS: Vuosikertomus on painettu Edita Prima Oy:ssä Helsingissä. Paino käyttää vihreää sähköä ja sillä on ISO 14001 -sertifikaatti sekä Pohjoismaisen Joutsenmerkin ja paperin alkuperämerkien (mm. FSC) käyttöoikeus. Paino kompensoi aiheuttamansa hiilidioksidipäästöt rahoittamalla YK:n valvomia uusiutuvien energiamuotojen hankkeita kehityksissa.

VUOSIKERTOMUKSEN KÄYTTÖ on helppoa ja ympäristöä vähän kuormittavaa. Lukemiseen ei tarvita lisälaitteita eikä energiaa. Vuosikertomuksen voi selata moneen kertaan ja sen kuljettaminen paikasta toiseen on vaivatonta.

YHDEN VUOSIKERTOMUKSEN TEKEMISEEN KÄYTETTIIN:

PUUTA: 0,7 dm³
VETTÄ: 6,0 litraa
ENERGIAA: 1,3 kWh

YHDEN VUOSIKERTOMUKSEN TEKEMINEN AIHEUTTI:

JÄTETTÄ: 600 g, josta kierrätettävää jätettä 580 g (545 g paperia, 32 g alumiinia ja 3 g pahvia), poltettavaa jätettä 8 g, vaarallista jätettä 5 g ja kaatopaikkajätettä 4 g (paperinvalmistuksesta).

PÄÄSTÖJÄ VETEEN: 12 g (paperinvalmistuksesta)

PÄÄSTÖJÄ VETEEN: 13 g (paperinvalmistuksesta)

VUOSIKERTOMUKSEN HIILIJALANJÄLKI

CO₂-päästöjä ilmaan 760 g, josta painamisen osuus noin 190 g ja paperinvalmistuksen kuljetuksineen noin 570 g. Loppuosa päästöistä koskee kuljetusta asiakkaalle. Päästö-määrät ovat noin-arvioita. Vuosikertomuksen hiilijalanjälki vastaa noin neljän kilometrin ajoa autolla.

Tämän vuosikertomuksen, kuten minkä tahansa julkaisun, ekologiseen jalanjälkeen vaikuttaa merkittävästi se, mitä sille tapahtuu käytön jälkeen. Hyvä lukija, kun et enää tarvitse tätä lehteä, toimitathan sen paperinkeräykseen. Puukuitu voidaan kierrättää keskimäärin kuusi kertaa.

Ekologisen jäljen kartoitti Nordic Morningin ympäristöohjelmasta vastaava Mika Ruuskanen.

LISÄTIETOJA: mika.ruuskanen@nordicmorgning.fi

Sanoman ja John Nurmisen Säätiön yhteisen Itämeri-kampanjan ensimmäinen mainos nähtiin *Helsingin Sanomissa* tammikuussa 2013. Kampanjan luovasta suunnittelusta vastaa mainostoimisto Dynamo.

Enemmän tekoja,
vähemmän

P:tä

FOSFORI [LAT. PHOSPHORUS, KEM. TUNNUS P] on alkuaine, jonka päästöjen vähentäminen vaikuttaa tällä hetkellä kaikkein tehokkaimmin Itämeren tilaan. Siksi Sanoma ja John Nurmisen Säätiö tekevät yhteistyötä fosforipäästöjen pienentämiseksi. Jo nyt Pietarin kolmen suuren jätevedenpuhdistamon uusiminen sekä säätiön yhteistyötahon EuroChemien toimet Kingiseppin kipsivuoren päästöjen patoamiseksi ovat vähentäneet Suomenlahtea rehevöittävä fosforikuormitusta pysyvästi lähes 60 prosentilla. Vähennys on niin merkittävä, että sen vaikutus voidaan nähdä lähivuosina meren tilassa. Vaikka olemme tehneet jo paljon, emme ole vielä tavoitteessamme. Siksi olemme Pietarin lisäksi aloittaneet toimet 16 muun Itämerta kuormittavan kaupungin fosforipäästöjen saamiseksi kuriin. Kaikkien muiden Puhdas Itämeri -hankkeiden tavoin myös nämä on suunnattu sinne, missä eurolla saadaan eniten aikaan. Hankkeiden loppuun saattamiseksi tarvitsemme jatkossakin tukea tahoilta, jotka haluavat olla parantamassa yhteisen Itämeremme tilaa.

Jos haluat myös itse olla mukana, voit tehdä lahjoituksen osoitteessa lahjoitapuhdasitameri.fi

PUHDAS ITÄMERI JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

Edita Prima Oy on tukenut John Nurmisen Säätiön toimintaa painamalla tämän vuosikertomuksen.

www.johnnurmisenfaatiao.fi
www.puhdasitameri.fi

ENSIn käyttöönotto

ENSI-palvelun ovat suunnitelleet John Nurmisen Säätiö ja Liikennevirasto yhteistyössä muiden hankepartnereiden kanssa. Järjestelmän toteutuksesta, ylläpidosta ja jatkokehityksestä vastaa Liikennevirasto. John Nurmisen Säätiön rooli hankkeessa on yhteistyön koordinointi. Lisäksi säätiö huolehtii palvelun käyttöönotosta Suomenlahdella liikennöivillä öljytankkereilla tukemalla ja ohjeistamalla alusten miehistöjä sekä toimittamalla aluksille päätelaitteita. Liikennevirastolla on suunnitelmissa edistää palvelun käyttöönottoa myös muilla kauppa-aluksilla ja matkustajaliikenteessä, jotta sen potentiaali saataisiin hyödynnettyä kokonaan.

Käyttöönottosuunnitelma laadittiin syksyllä 2012. Siinä kartoitettiin tarkemmin palvelun käyttöönottoon liittyvät vaiheet ja niitä tukevat toimet. Palvelun käyttöönottoa varten säätiölle palkattiin merikapteenin koulutuksen saanut ja navigointiperämiehen tehtävissä työskennellyt Mikko Klang syyskuussa 2012. Merenkulkualan toimintatapoja tunteva Klang on virkavapaalla vakituisesta toimestaan Nesteellä ja säätiön palveluksessa vuoden 2013 loppuun.

Vuoden aikana myös identifioitiin ENSI -palvelun käyttöönottoon liittyviä haasteita. Lisäksi on pyritty selvittämään, miten hankepartneri Neste Oilin suhteita alan toimijoihin voitaisiin hyödyntää ENSIn käyttöönotossa ja tietoisuuden levittämisessä.

ENSI deployment

The ENSI service is designed by the John Nurminen Foundation and the Finnish Transport Agency in cooperation with other project partners. The Finnish Transport Agency is responsible for the implementation, maintenance and further development of the system. The role of the John Nurminen Foundation is to coordinate cooperation at all levels of the project. Moreover, the Foundation issues instructions to crew members and delivers tablets to ships, thereby ensuring that the service is deployed by oil tankers sailing the Gulf of Finland. To be able to utilise the potential of the service to the fullest, the Finnish Transport Agency plans to promote service deployment also by other merchant ships and in passenger traffic.

The deployment plan was drawn up in the autumn of 2012; in the plan, the phases of deployment and related support tasks were reviewed in more detail. Mikko Klang, master mariner and sea captain by training, and an experienced navigation helmsman, was hired by the Foundation in September 2012. Mikko, who works for the ENSI deployment project, is on leave from his permanent position with Neste Oil. He is well-versed in the practices of the seafaring industry, and will be employed by the Foundation until the end of 2013.

During the year, some challenges related to ENSI service deployment were identified. Investigations have also been conducted on how the stakeholder network of project partner Neste Oil could be utilised in ENSI deployment and in building awareness of the system.